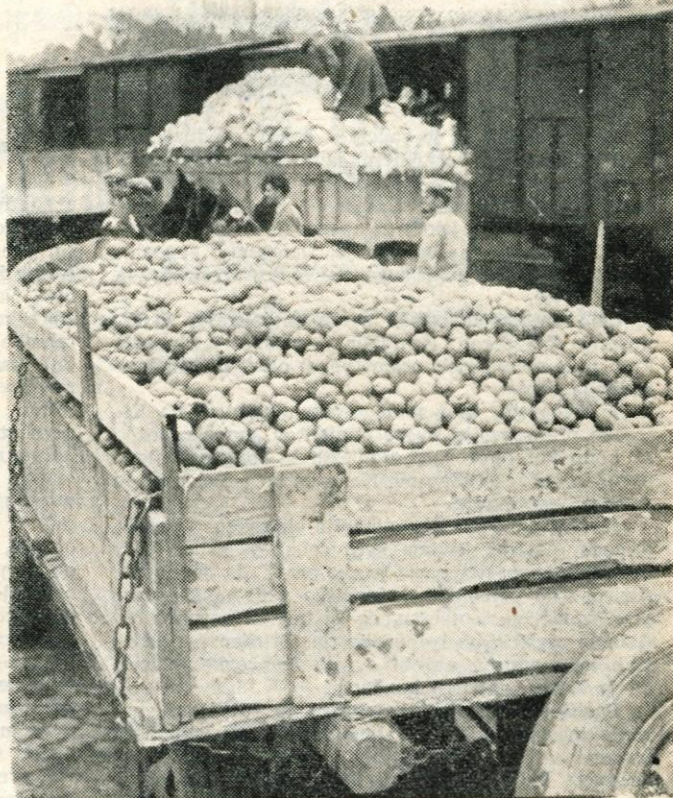

Iz vsebine:

- ŽIVAHNA GRADBENA DEJAVNOST V KRANJU
V Kranju — dve »Evropi« str. 3
- OB ZAKLJUČKU TURISTIČNIH PRIREDITEV NA BLEDU
Bogata kulturna žetev — str. 5
- MOTORIZACIJA NA POHODU
— str. 7

IZ PERSPEKTIVNEGA PLANA
OBLO GORENJA VAS
V Gorenji vasi — kmetijstvo v
ospredju — str. 3

TUDI KROMPIRJA LETOS NE BO MANJKALO
Prvi pridelek za potrošnike izven okraja

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 68 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 5. SEPTEMBRA 1958

Resna ovira

S seje Sveta za delo pri OLO Kranj

Namesto v 5 letih - v 5 mesecih

Fluktuacijo delovne sile je treba omejiti - Premajhno sodelovanje med posredovalnicami za delo in podjetji

V torek dopoldne je bila v Kranju seja Sveta za delo OLO Kranj in upravnega odbora Okrajne posredovalnice za delo. — Na seji so razpravljali o problemih zaposlovanja v okraju, nadalje o tarifni politiki ter o delu tržne inšpekcije in organov HTZ v prvem polletju 1958. leta. Razpravljali so na osnovi precej obširnega in izčrpne gradiva, ki ga je za zasedanje pripravila Okrajna posredovalnica za delo.

Iz poročila o zaposlovanju v industrijskih podjetjih kranjskega okraja je razvidno, da je na tem področju nič koliko problemov, ki jih bo treba zelo hitro rešiti. Iz podatkov se vidi, da so industrijska podjetja v okraju zaposlila v prvih petih mesecih letošnjega leta domala toliko delavcev, kolikor jih predvideva perspektivni plan do 1961. leta. Po planu naj bi se do 1961. leta na novo zaposlilo 4298 delavcev, 68 gospodarskih organizacij pa je v okraju v 5 mesecih prijavilo potrebe za 4237 delavcev.

Kaže, da podjetja še vedno rešujejo svojo proizvodnjo z dodatnim zaposlovanjem delavcev, namesto da bi bolj razmišljala o ukrepih, ki naj bi zvišali delovno storilnost. Občinski ljudski odbori, predvsem zbori proizvajalcev, bi morali zategadelj bolj nadzirati gibanje zaposlenosti na njihovem območju in na tej osnovi potem sprejeti konkretne

ukrepe, da se zajezi prekomerno zaposlovanje. V tem smislu bi potem tudi poslovala občinske posredovalnice za delo. Dolej so občinski odbori v tej smeri premalo storili. Le Svet za delo pri ObLO Kranj se je začel resno ukvarjati s tem vprašanjem.

Nadalje se opaža, da podjetje delovno silo še vedno sprejemajo, ne da bi prej razmišljala o možnosti svojega razvoja. Tako sprejemanje na slepo, je seveda močno škodljivo. To hkrati prispeva k povečani fluktuaciji delovne sile. Obenem je še vedno dosti pojavov, da sprejemajo ljudi na delo personalni oddelki, ali pa celo posamezniki, ne pa komisije za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij v podjetjih, ki so bile za to ustanovljene. V prvem polletju je bilo v podjetju sprejetih brez vednosti komisij 30 odstotkov delavcev.

Posebno vprašanje je fluktuacija delovne sile. V prvih sedmih mesecih letos je menjalo delovna mesta v okraju približno 2,5 odstotka oseb. Čeprav so morda temu vzrok največkrat različne tarifne postavke za enako delo v različnih podjetjih, je vsekakor treba videti pomembnejši vzrok za tolikšno fluktuacijo predvsem v delovnih odnosih v podjetjih.

Manj aktualno je vprašanje nezaposlenosti. Številke sicer kažejo, da nezaposlenost narašča, vendar samo pri ženah. Od skupnega števila nezaposlenih je skoraj 92 odstotkov žena. Pri tem gre samo za prehodno nezaposlenost, vsaj v večini primerov. Perspektivni plan gospodarstva namreč, da bo treba zaposliti nekaj delovne sile celo iz drugih okrajev.

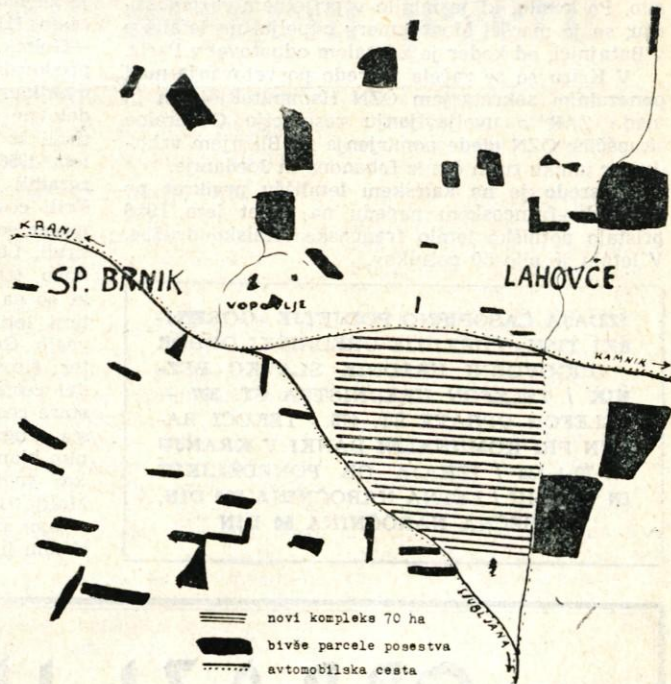
Nadalje so razpravljali tudi o vprašanju zaposlovanja invalidov. Lani je bil v Kranju ustanovljen Zavod za zaposlovanje za delo manj zmognih oseb. Zavod zaposluje trenutno 141 oseb. V glavnem pa so ti ljudje iz Kranja in bližnje okolice. Šele v zadnjem času jih zaposluje Zavod tudi iz drugih krajev Gorenjske. V kratkem nameravajo ustanoviti podoben zavod tudi v Škofji Loki.

Arondacija kmetijskega posestva Cerklje

Pomemben prispevek k napredku kmetijske proizvodnje

Naloga arondacije je združiti skimi potmi; zmanjšujemo razdalje med centrom posestva in obdelovalno površino, zelo enostavno kontrolo in pregled nad opravljenimi deli, onemogočimo zajedanje sosedov v zemljišče ter olajšamo izvajanje raznih melioracij.

Kmetijsko posestvo Cerklje je izvedlo pred dvema letoma delno združevanje manjših parcel

primerno višjo rentabilnost na velikih kompleksih. Z združenjem parcel odpravljamo precej velike površine pod ozarjami, mejami in provizoričnimi polji.

ska skupnost, ker je električni tok dovolj močan le v popoldanskem urah in zato s strojem še ni moč prati dopoldne. Vendar tega problema kmalu ne bo več, saj bo novi transformator v novem stanovanjskem naselju v Stražišču kmalu dograjen.

Kje bosta dobila mesto ostala dva pralna stroja, še ni znano. Vemo le, da je enega dobila stanovanjska skupnost na Zlatem polju, drugega pa Kranj-center. Na Zlatem polju pa ne morejo dobiti prostora za pralnico! Čeprav je v Kranju stanovanjska stiska še vedno velika, bi prostor za pralnico na Zlatem polju res ne smel biti tak problem. Stanovanjska skupnost Kranj-center teh težav menda nima, ne morejo pa se odločiti, kje naj bi bila pralnica, da bo laže dostopna vsem prebivalcem tega območja. Ljudje upravičeno pričakujejo, da bosta oba stroja v najkrajšem času začela služiti svojemu namenu.

FaBo

Dvesta dinarjev za pranje

Stanovanjska skupnost Stražišče-Gorenja Sava ima že pralnico

Zadnje dni si gospodinja okoli starega stanovanjskega bloka pri zdravstveni ambulanti v Stražišču z zadovoljstvom manejo roke. Za majhne denarce bodo odslej lahko gledale, kako jim bo stroj opral »žehtu«. Njim ne bo več treba vsaj vsaka dva tedna enkrat od jutra do večera drgniti cunj ob cunj, ter se pri tem utrujati in izgubljati tako dragoceni čas.

Obiskovalci VIII. gorenjskega sejma so lahko videli v pritličju desnega dela zgradbe tri precej velike pralne stroje. Prvi je že našel svoje mesto v Stražišču in pred enim tednom prvič opral precej perila. Sest do sedem kilogramov perila stroj opere v dveh urah, za kar mora gospodinja plačati 200 dinarjev. Pralnica seveda še

ni povsem urejena, vendar je pričakovati, da bo v kratkem vse tako kot je potrebno.

no. V načrtu pa imajo še ureditev likalnice. Večje težave ima trenutno stanovanj-

Razen tega pa uslužbenci, ki so zaposleni v navedenih občinah, v večini nimajo ustrezne strokovne izobrazbe.

Vse to seveda močno ovira redno poslovanje ljudskih odborov. V mnogih primerih obstoja zategadelj upravičena bojazen, da občine ne bodo mogle več obstajati in se bodo morale združiti z razvitejšimi občinami, kolikor se stanje kmalu ne bo bistveno izboljšalo. Ni dvoma, da bodo v prihodnje ne samo kadrovske, marveč predvsem gospodarski razlogi privedli do združitve nekaterih manj razvitih občin z razvitejšimi.

Ostale občine pa bodo bočesnoč morale v prihodnje reševati kadrovske probleme na daljši rok, predvsem s sistematičnim šolanjem. Prav to, da so vzgojo kadra v preteklosti zanemarjale, se jim sedaj močno mašuje.

-ik

SVET STANOVANJSKE SKUPNOSTI NA JESENICAH KONSTITUIRAN

V sredo popoldne so se sestali v zbornici Občinskega odbora SZDL na Jesenicah odborniki Sveta stanovanjske skupnosti za gornji del Jesenic, ki so bili izvoljeni na jesenskem zboru volivcev na Plavžu. Svet je bil konstituiran; izvolili so tudi nekaj komisij, med drugim komisijo za finance, komisijo za izboljšanje gospodinjstva, za organizacijo otroških igrišč ter ureditev naselij, komisijo za spore in tako dalje.

-k

TE DNI PO SVETU

V ponedeljek se je začela v Ženevi mednarodna konferenca o miroljubnem izkoriščanju atomske energije. Konferenco je začel generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld, na njej pa sodeluje 5000 atomskih strokovnjakov in opazovalcev iz 66 dežel, med njimi tudi iz Jugoslavije. Delegaciji jugoslovanskih atomskih znanstvenikov vodi prof. akademik Pavle Savič.

Član Zveznega izvrš. sveta in sekretar za industrijo ZIS Sergej Kraigher je prispel v Damask, kjer je v ponedeljek prisostvoval otvoritvi mednarodnega sejma.

Iz Beograda so v ponedeljek odpotovali na Kitajsko predstavniki Zveze študentov Jugoslavije, ki se bodo kot opazovalci udeležili V. kongresa Mednarodne zveze študentov. Kongres bo v Pekingu od 4. do 13. septembra.

Izvršni odbor za koordinacijo alžirskega osvobodilnega gibanja, ki ima svoj sedež v Kairu, je v ponedeljek objavil poročilo, ki pravi, da so napadi Alžircev na petrolejska skladišča v Franciji »samo prva ofenziva« v načrtu, da bi boj za osvoboditev Alžirije razširili na francoska tla. Ta ofenziva alžirskih komandosov naj bi ovrgla francoske trditve, da je vojna v Alžiriji končana.

Pariška policijska prefektura je zavoljo diverzantskih akcij alžirskih komandosov na skladišča bencina v turek uvedla policijsko uro za 250.000 Alžircev, ki žive v Parizu. Policijska ura je od 9. ure zvečer do 5. ure jutraj. Do podobnih ukrepov bo bržčas prišlo tudi v drugih krajih Francije, kjer živi še kakih 150.000 Alžircev.

V Beograd je prispel v turek član japonskega parlamenta Naoki Kitazava, ki se bo mudil v Beogradu na zasebnem obisku dva dni. Kitazava je poslanec Liberalno-demokratske stranke v parlamentu.

V turek je prispela v Slovenijo delegacija Socialistične mladine Italije. Člani delegacije so imeli razgovore s člani predsedstva CK Ljudske mladine Slovenije o problemih, ki zanimajo obe mladinski organizaciji.

V ostrem spopadu, do katerega je prišlo v turek med britanskimi četami in pripadniki EOKA v vasi Lioptri na Cipru, so padli 4 Grki in dva britanska vojaka. Spopadli so se, ko so britanski vojaki preiskovali v omenjeni vasi.

V Moskvi izkazuje veliko pozornost ameriške-mu industriji in finančniku Cyrusu Eatonu, ki se ondi mudi že več dni kot gost sovjetskega kmetijskega ministrstva. V turek ga je sprejel tudi predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev in ga pozdravil kot borca za vzpostavitev in razvijanje prijateljstva med sovjetskim in ameriškim ljudstvom za ohranitev in krepitev miru na svetu.

Vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je v sredo opoldne sprejel maršala Montgomeryja in ga povabil na kosilo. Po kosilu, ki je minilo v prijetnem razpoloženju, se je maršal Montgomery odpeljal na letališče v Batajnici, od koder je z letalom odpotoval v Pariz.

V Kairu so se začela v sredo posvetovanja med generalnim sekretarjem OZN Hammarskjöldom in vlado ZAR o uveljavljanju resolucije Generalne skupščine OZN glede pomirjenja na Bliznjem vzhodu ter umiku tujih čet iz Libanona in Jordanije.

V sredo je na kairskem letališču prvič prišlo britansko-francoskem napadu na Egipt leta 1956 pristalo potniško letalo francoske letalske družbe. V letalu je bilo 50 potnikov.

IZDAJA CASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 07-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

Ali se bliža zlata doba?

Neki rimski pesnik je skoraj pred dva tisoč leti pel o »zlati dobi, ko je bilo vse lepo na svetu, brez težav in tegob, ko so ljudje živeli v miru in brez strahu«. Na tak čas pomisli človek zdaj, ko slišiš glasove o čudeših tehnike in znanosti, o katerih te dni kakih 4000 strokovnjakov razpravlja v ženevski Palači narodov. Električna energija naravnost iz morske vode? Strahotna moč, ki požene vodikovo bombo v zrak in jo raznese v neznanski uničevalni eksploziji, naj bi lepo, kakor bi ji ukazal človek, razkrivala nova podzemna bogastva, dajala najcenejšo energijo za razsvetljavo in pogon strojev, pridobivala dragoceni uran iz morske vode? O takih in podobnih stvareh, ki se nam nestrokovnjakom zdijo kakor romani Julesa Verneja, se povsem resno pogovarjajo učeni možje v Ženevi. Nekatere države, predvsem Sovjetska zveza, Združene države Amerike ter Velika Britanija so na razstavi »Atomi za mir« vsem postavile na ogled stroje in instrumente, ki tudi oči prepričajo, kako so ta čudesa povsem resnična in vsa kmalu uporabna v gospodarstvu.

Skoraj ne bo pomagalo drugega, kakor da se bomo vsi od kraja vsedli h knjigam, ki nam bodo razlagale atomske skrivnosti, kajti kaže, da bodo razni atomski reaktorji, ladje na atomski pogon in razni izotopi v industriji in zdravstvu ter po vseh drugih področjih našega življenja in dela kaj kmalu domači

povsod. Vsaj po teh nekaj dnevih dela ženevske konference lahko sodimo tako. Velike atomske sile so kar po vrsti sklenile, da bodo svoje velike skrivnosti objavile in izsledke dale na razpolago vsem. To je vsekakor lepa poteza, povsem nujno potrebna za naše čase, ko še tri četrtine človeštva živi v pomanjkanju.

Zares, tak je vtis, ki ga dajejo govori in razprave na atomski konferenci v Ženevi. Toda kakor hitro stopiš iz Palače narodov, je svet okoli in okoli povsem drugačen. Danes poročajo o eksploziji britanske poskusne bombe, ki so jo pravkar pogнали v zrak na Božičnih otokih v Tihem oceanu, včeraj spet je bilo govora o skrajni nevarnosti za vojno v formoski ožini na Daljnem vzhodu in v podzemnih skladiščih se zbira brez števila uničevalnih bomb itd. Dva svetova — eden poln »svetlih upov«, drugi pa vizija uničenja, »atomskega samomora človeštva«, kakor je zaznamoval neki ameriški znanstvenik morebitno atomsko vojno.

Že zdavnaj bije dvanajsta ura, da bi se odgovorni državniki, predvsem pa velike sile, odločili za »svetle upe« in se pametno pogovorili o tem, kako bi se svet čim prej rešil strašne atomske more, ki že zdaj — samo zaradi poskusnih eksplozij — povzroča toliko in toliko več krvnega raka in drugih neznanih bolezni, toliko in toliko ob rojstvu po-

habljenih otrok in vrsto nenormalnih pojavov pri naših potomcih. Skrajni čas bi bil, da bi se oddahnili in lahko rekli, da teh nevarnosti ni več in da bi naposled začeli živeti od sadov, ki jih vsemu človeštvu nudijo sedanji izsledki znanosti in tehnike. — Ženevska konferenca zgovorno priča o njih, čeprav znanstveniki razpravljajo predvsem o podatkih, strojih, instrumentih, teorijah in praksah, ki jih ne bi razumeli, če bi jim prisluhnili.

Na konferenci v ženevski Palači narodov sodeluje tudi jugoslovanska delegacija. Vodi jo naš ugledni in po vsem atomskem svetu znani učenjak dr. Pavle Savič, spremlja ga pa še nekaj drugih naših strokovnjakov s tega področja. Konferenci so predložili 28 referatov, o uspehih, ki so jih naše znanstvene ustanove te vrste dosegle v teoriji in praksi. Naša dežela je sicer majhna in v primeri z drugimi »velikankami« nerazvita, vendar pa je prav sodelovanje na tej pomembni konferenci ponoven dokaz, da gremo v korak s sodobno znanostjo, v kolikor nam to seveda omogočajo razmere. In še nekaj drugega je prinesla naša delegacija v enovo: doma in po svetu že dolgo znano prizadevanje Jugoslavije, da bi jedrsko energijo izkoristili samo o korist človeštva in da bi čimprej izbrislali iz jezika, ki ga govore v mednarodnih krogih, besedo »vojna«.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

CESTO KOKRICA—GORICE—
—GOLNIK BODO UREDILI DO
29. NOVEMBRA

Okrajna uprava za ceste Kranj je že leta 1953 pričela preurejati cesto III. reda Kokrica—Goriče—Golnik. Dela so zelo počasi napredovala, predvsem zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in delovne sile. To cesto so asfaltirali iz Kokrice do Tenetiš železa leta 1956. Pri Tenetišah so lani zgradili tudi nov most in razširili cesto za 2 metra. Prejšnji mesec so tudi ta del ceste asfaltirali. Letos julija pa so se lotili novo trasiranega odcepa ceste, ki so ga pričeli graditi pred petimi leti. Cesta bo peljala pod vasjo Goriče in bo dolga 1200 ter široka 5 m. Novo zgrajeni del ceste bo za 200 m krajši od stare ceste; razen tega se bo cesta izognila Goričam in številnim klancem in ovinkom. Za nekaj metrov bodo znižali tudi Maljevo brdo in s tem materialom napravili nasip med Goričami in Maljevim. Gradnja bo

veljala okoli 8 milijonov dinarjev.

NA GORENJSKEM BO NAPRODAJ
15.000 TON KROMPIRJA

Po dosedanjih ugotovitvah bo letošnji pridelek krompirja na Gorenjskem približno enak lanskemu. Po pravkar izdelanem računu Okrajne poslovne zveze bo naprodaj 1.500 vagonov krompirja. Z odkupom krompirja bo poslovna zveza pričela že v prihodnjih dneh. Cena še ni določena, bržčas pa bo letos za 50 % dražji kot lani. Za ta semenski krompir je poslovna zveza pripravila 3 skladišča, in sicer v Skofji Loki, Naklem in Kranju s kapaciteto preko 150 vagonov krompirja. Do sedaj so zadržale preko poslovne zveze prodaje v južne republike precejšnje količine zgodnega krompirja. Zadržge so doslej odkupovale krompir od proizvajalcev po 8,5 do 11 dinarjev, prodajale pa so ga franko vagon od 10 do 12,5 dinarja.

-an

VRH JESENIŠKE STOLPNICE
KRASI SMREČICA

Na eno izmed treh stolpnice, ki jih gradijo na Jesenicah, so pred dnevi postavili zeleno smrečico — znak, da je najvišja stavba na Jesenicah pod streho. V 10-nadstropni stavbi bo 40 stanovanj, ki bodo vseljiva prihodnje leto. V kratkem času bosta dograjeni tudi ostali stolpnici. V vseh teh objektih bo 120 stanovanj. Tudi na upravno-stanovanjski zgradbi Zavoda za socialno zavarovanje dela naglo napredujejo. Isto velja tudi za gradnjo jeseniške šole. Betonski skelet je že viden daleč naokrog.

-k

TRAKTORIST JANKO KRANJC
POJDE NA ZVEZNO TEKMOVANJE

Pred tednom je odšlo na tridnevno republiško tekmovanje traktoristov v Novo mesto tudi šest gorenjskih traktoristov, ki so tekmovali v članski in mladinski konkurenci. Med 19 nastopajočimi ekipami so kot ekipa zasedli 7. mesto. Od gorenjskih traktoristov je bil najboljši Janko Kranjc z državnega posestva Poljce, ki je z 264 točkami zasedel 5. mesto. S tem si je priboril plaketo in denarno nagrado, obenem pa se bo udeležil tudi zveznega tekmovanja traktoristov, ki bo na Trški gori na Dolenjskem 13 in 14. t. m.

-an

NOBENE GOSTILNE!

V Železnikih so pravzaprav brez gostilne, čeprav je kraj precej velik in ga obišče v sezoni tudi več tujcev ter poslovnih ljudi, ki prihajajo v podjetje »Niko« ali v LIP Češnjica. Imajo sicer nekaj, čemur pravijo gostilna, toda to bi bilo kvečjemu lahko buffet, ker s toplimi jedmi ne stržujejo. Ker se bo gostinski obrat KZ Češnjica oddvojil od zadrage, razmišljajo na občini, da bi gostilno v Železnikih priključili h gostinskemu podjetju Češnjica. S tem bi se rezniški stroški lahko znižali, še vedno pa bi Železniki ostali brez prave gostilne. Prva skrb ljudskega odbora bi morala biti zato, da tudi Železniki dobijo primerno gostišče, ki bo lahko nudilo gostom toplo hrano, če že ne tudi prenočišče.

-ik

20 LET NAMIZNEGA TENISA
NA JESENICAH

Konec septembra in začetek oktobra bo na Jesenicah med namizno teniški igralci precej živahno. Praznovali bodo 20-letnico ustanovitve namizno teniškega kluba. Za športnike pa bo takrat pomemben tudi jubilej Lojzeta Štrumblja — petstotič bo nastopil za barve svojega kluba.

naša
kronikaNA GORENJSKEM MANJKA
182 UČITELJEV

Po stanju, kakršno je bilo letos, stipendirajo Občinski ljudski odbori in OLO Kranj 207 študentov na raznih višjih in srednjih šolah za potrebe šolstva na Gorenjskem. Mesečno prispevajo ljudski odbori za stipendije okrog 866.000 dinarjev. Kljub temu pa na Gorenjskem še vedno občutno primanjkuje učiteljev. To je najbolj pokazal redni razpis. Za nižje razrede osnovnih šol manjka 79 učiteljev, za višje razrede, gimnazije in strokovne šole pa 103 predavatelji.

-k

PROTITUBERKULOZNI TEDEN
NA JESENICAH

Občinski odbor RK Jesenice se marljivo pripravlja na počastitev Tedna TBC, ki bo od 7. do 14. t. m. Vse osnovne organizacije RK bodo organizirale predavanja o borbi proti TBC. V Čufarjevem gledališču bo v ponedeljek ob 19.30 uri predaval o pljučnem raku dr. Furlan z Golnika. Za njegovo predavanje je med Jesenčani veliko zanimanje. Razen zdravstvenih predavanj bodo občinske in terenske organizacije RK posvetile v Tednu TBC vso skrb bolnikom, ki bolujejo za tuberkulozo in jim skušale nuditi poleg zdravstvene tudi materialno pomoč. Občinski odbor RK bo v okviru Tedna TBC ponovno podvil akcijo za ustanovitev mlečne kuhinje na Jesenicah, ki bi bila predvsem za šolsko mladino velikega pomena.

U.

KRANJSKI ETNOGRAFI
V LJUBNEM

Etnografska ekipa Mestnega muzeja v Kranju, ki je nekako tri tedne obdelovala narodopisno področje okrog Gorij pri Bledu, se je te dni vrnila s terena. Etnografi so svojo nalogo dobro opravili. Rezultat njihovega paberkovanja je pravcata zbirnica narodnega blaga — dokumentov, najrazličnejših predmetov, narodnih pesmi, pripovedk in podobnega gradiva. Vseh predmetov materialne in duhovne kulture je okrog sto.

Ta nepričakovani uspeh kranjskih etnografov ni uspal. V četrtek so se lotili drugega dela programa, in sicer narodopisne obdelave Ljubna in okolice. Tretji del programa pa predvideva proučevanje zgornjesavske doline, predvsem področje okrog Mostrane. Kaže, da bo ta del prišel na vrsto šele prihodnje leto.

Najdeno gradivo s področij krog Gorij in Ljubnega bo tudi razstavljeno v Mestnem muzeju v Kranju. Razstava bo odprta predvidoma v drugi polovici septembra.

S.

Bralci nam pišejo

ZAKAJ PREPROSTO,
ČE JE LAHKO ZAPLETENO!

V Železnikih je mesa sicer dovolj. Niti ni opaziti nobenega prekomernega navijanja cen mesa. Premalo pa je izbire mesnih izdelkov. Temu je kriva nesodobno urejena klavarnica, ki je last privatnika in jo ima mesarsko podjetje le v najemu.

V klavnicah manjkajo predvsem naprave za predelavo mesa. Mesarsko podjetje je sicer stroje za predelavo mesa že kupilo, vendar jih še ni montiralo, niti ni ustrezno preuredilo klavnice, ker je hotelo prej rešiti vprašanje lastništva. Dokler je namreč klavarnica last privatnika, je vsako adaptiranje in preurejanje silno problematično.

Da bi lahko odkupilo klavnico in jo hkrati sodobno uredilo, je mesarsko podjetje v Železnikih zaprosilo za kredit. Komunalna banka pa mu kredita ni odobrila, ker bi bil uporabljen tudi za odkup privatne stavbe.

Sprito se odločitve smo v Železnikih v dokaj neprijetnem in čudnem položaju: odločimo se kvečjemu lahko za gradnjo nove klavnice, ki bi veljala dvakrat toliko kot preureditev stare z odkupom vred, ali pa ostanemo pri starem!

-c

OBRAZI IN POJAVI

„Ahtaj na štenge!“

Pa so bili drugače čedna družinca. Celo s Fiatom so se pripeljali. Mamica — postavna ženska, da vam rečem! Gledal sem jo (malo me je pri tem motila žena z različnimi neumestnimi medklji) z očitnim spoštovanjem. Pa se ga je kar precej izgubilo, ko je odprla usta, da bi opozorila svojega srčkanega sinčka:

»Karl, ahtaj na štenge!«

Potem sem ves čas — vem, da je bilo neolikano, kakor je novinarski poklic nasploh — vneto prisluškoval, kaj se govori pri sosedni mizi, kamor so se posedli.

»Želite, prosim?«

»Kokto in flašo pira!«

Med malico je moral mali po svoj robec v »aržet« in »glaža« ni nikdar prav prijel, »melšpajz« mu pa potem, ko se je najedel »putra« in salame, sploh ni dišal.

Ali pa drugi primer. Poznam človeka, ki govori slovensko par exzellece, kot pravi. Menim, da je tako prav! Obrege se ob vsakogar, ki samo malo po svoje zavije dvoustnični u.

Toda zadnjič so ga poslušali, ko se je pogovarjal v nekem javnem lokalu. Pri tem ni delal samo pravorečnih napak, marveč je govoril celo o »glažih« in »šnopsu«, »fejstih kelnarcah« itd.

Ali, če greš h krojaču, kovaču, ključavničarju, mizarju... Ko poslušaj njihov žargon, misliš včasih, da govorijo po špansko. Pripovedujejo ti o samem »štepanju«, »šlisanju«, »šraufanju«, »šperanju« itd. Najbolj žalostno pa je, da mnogi za vse te besede niti ne vedo slovenskega izraza.

Da, to je naš vsakdanji jezik. Tudi doma. V naših kuhinjah še vedno stoji »kolmiste«, »špor-

herdi« (o ostalih gospodinjskih pripomočkih raje molčimo!), očetje po kosilu berejo »cajtenge« itd. Nikdar bi ne bilo konca tega naštevanja. Ta strahotni jezik zavzema vsa področja našega življenja. Celo na javnem zborovanju sem slišal funkcio-narja, ki je hotel preprosto govoriti in je zato skušal ljudem dopovedati, da »Ta reč ni tako, ajnfoh«.

Šest let otrok posluša in uporablja ta jezik. Ko (doma »laufa po štengah«), barva risbe (doma jih pride sedmo leto v šolo, je pa joj. Tam mora govoriti drugače kot doma: tam »teče po stopnicah« »farba« z vodenimi »farbicami« in ne ve, zakaj mu tovarišica vedno pomaga slačiti »plašč«, ko mu pa mamica doma oblači le »montele«.

Tudi to je dvoličnost v naši vzgoji. Nekdo ob tem izgubi na ugledu pri otroku: pač starši, kajti za šolarčka je tisto, kar je rekla tovarišica v šoli, sveta resnica in zastoj (poleg tega pa zgrešen) bi bil ves trud staršev, da bi ga v tem prepričanju omajali. Skrajni čas je torej, da doma začnemo govoriti tako, kakor se za Slovence spodobi.

Nekoč sem zbranim mamicam pripovedoval o nalogi, v kateri je učenec nekajkrat napisal, da hodi v »štalo futrat« živino. In odgovor: »Pri nas smo čisto preprosti ljudje in mene bi bilo pred otrokom sram tako »nobel« govoriti!«

V tem odgovoru je nekaj starega, kar se nas še vedno drži. Še vedno mislijo nekateri, da je knjižni jezik samo za »nobel« ljudi in za izobražence. Da so taki nazori napačni, ni treba posebej dokazovati.

Vsak sam pa naj si izpraša vest, ali ob taki vsakdanji govorici lahko s ponosom izjavlja, da je zaveden Slovenec.

-zk

Od enega na dvajset

AVTOMATSKI »JIGGER« NOV PROIZVOD »KOVINARJA« IZ KRANJA — TEKSTILNI STROJI MLADEGA KRANJSKEGA PODJETJA IZ LETA V LETO KVALITETNEJŠI

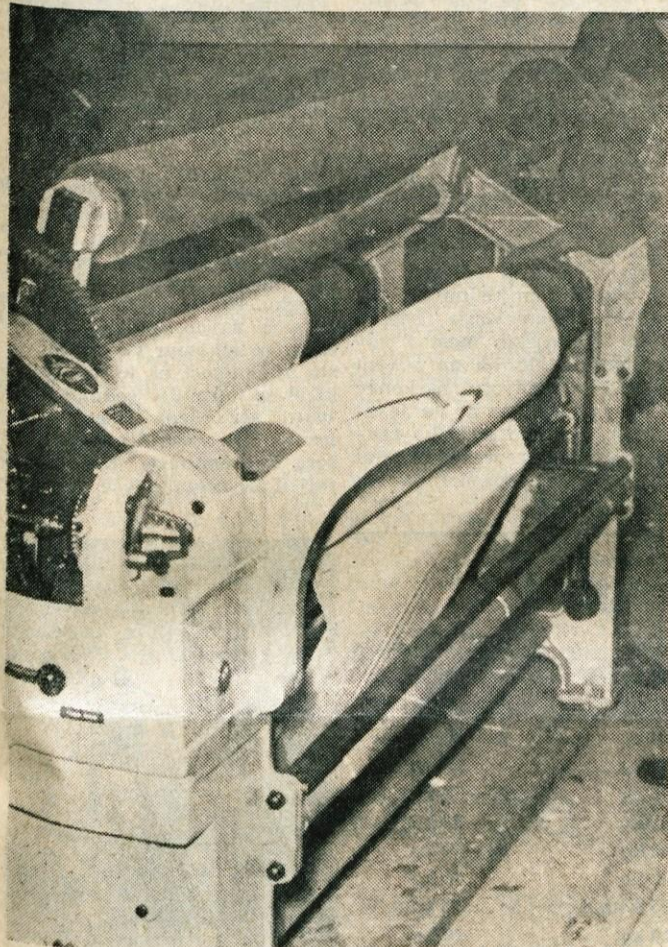
Vest, ki je pred kratkim prišla iz Leskovca, še ni pozabljena. O uspehu, ki ga je na tamkajšnjem sejmu tekstila in tekstilnih strojev dosegel kolektiv »Kovinarja« iz Kranja, ni bilo slišati govorice le v Kranju, temveč še več med vsemi tekstilnimi strokovnjaki v naši državi in tudi v inozemstvu. Toda komaj je minil dober mesec, je kolektiv »Kovinarja« spet dosegel pomembno delovno zmago. V nedeljo je stekel nov tekstilni stroj — avtomatski »Jigger«.

Najprej nekaj besed o samem stroju. »Jigger« je stroj, ki ga v tekstilni industriji potrebujejo za barvanje tkanin. Tkanina se previja z valja na valj in gre pri tem skozi kad za barvo, dokler ni enakomerno obarvana. Pri tem pa mora biti stroj pod stalnim nadzorom, da se tkanina z valja ne bi povsem odvila. Takšen je »Jigger«.

Kakšen pa naj bi bil potem avtomatski »Jigger«? To nam pove že beseda sama. Skoraj vse delo, ki ga je prej opravljali delavci, novi stroj naredi avtomatično. Odslej bo lahko en sam delavec upravljal 20 strojev, medtem ko je prej lahko le enega.

Nov proizvod so v »Kovinarju« začeli delati po konstrukcijah domačih strokovnjakov že maja letos, v zadnjih štirinajstih dnevih pa so ga sestavili. Uspeh ni izostal. Avtomatske »Jiggerje« smo morali doslej uvažati, odslej pa jih bo proizvajal Kovinar in bo s tem prihranil dragocene devize našim tekstilnim podjetjem.

Za avtomatske »Jiggerje«, ki jih bo proizvajal Kovinar, se že dlje časa zanima precej naših tekstilnih podjetij. FaBo

Se enkrat bodo preizkusili, če je vse tako kot mora biti, potem pa bo avtomatski »Jigger« odšel na pot do Zagreba, kjer bo razstavljen na Zagrebškem velesejmu. Ko se bodo vrata sejma zaprla, bo stroj nadaljeval pot do Bihača, ker ga je tamkajšnje podjetje »Kombiteks« že odkupilo.

Iz perspektivnih planov naših občin

V Gorenji vasi - kmetijstvo v ospredju

Marmor v novih predelovalnih obratih - Arondacija zemljišča za Kmetijsko posestvo v Poljanah - Proizvodna storitev v družbeni obrti se bo povečala za 35 odstotkov

V zadnjih letih je bil v gospodarstvu gornjevaške občine dosežen pomemben napredek. Hkrati pa se je pojavila vrsta perečih problemov, ki jih bodo morali Gorenjevaščani rešiti v naslednjih letih. Kako jih bodo rešili, se najbolje vidi iz perspektivnega plana občine, ki so ga pravkar izdelali in čaka sedaj na razpravo in sprejem v ljudskem odboru.

V ospredje so v perspektivnem planu postavili kmetijstvo. Tako je tudi prav, saj je kmetijstvo najrazvitejša gospodarska panoga v občini, a doslej še zdaleč ni dajalo tistih dohodkov, ki bi jih lahko. Kljub pretežno kmetijskemu značaju občine so v Gorenji vasi tudi dobri naravni pogoji za razvoj industrije. Tudi temu problemu posveča perspektivni plan precej pozornosti. Tretja naloga, ki jo obravnava perspektivni plan, pa je razvoj trgovine, obrti, gostinstva in turizma v občini.

ZIVINOREJA IN SADJARSTVO

Vrednost proizvodnje vseh gospodarskih organizacij v gorenjevaški občini se bo do 1961. leta občutno povečala. Medtem ko je znesla 1956. leta nekaj nad 526 milijonov dinarjev, bo konec 1961. leta znašala več kot 666 milijonov dinarjev. Od te vsote bo odpadlo na kmetijstvo 75 % celotnega zneska ali nekaj več kot 477 milijonov dinarjev. Na katerem področju se bodo morali Gorenjevaščani temeljito lotiti dela, je torej jasno.

Največji napredek bodo dosegli v živinoreji. Že doslej so v dolini redili precej klavne živine, predvsem na račun krav molznic. Perspektivni plan pa predvideva, da se bo število klavne živine v občini še povečalo, tako da bodo od 1961. leta dalje lahko izvozili na trg vsako leto 500 ton pitane mlade goveje živine in 250 ton prašičev. Čeprav se bo zaradi povečanja števila klavne živine število krav molznic zmanjšalo, predvidevajo, da bo zaradi povečanja molznosti mleka dovolj, tako za prehrano prebivalstva kakor tudi za pitanje živine in predelavo. V ta namen bodo v občini uredili še 10 posameznih postaj. Doslej je posamelna postaja urejena šele v Javorju.

K napredku živinoreje in kmetijstva sploh bo predvsem lahko pripomoglo Kmetijsko posestvo v Poljanah. Vendar bo posestvo lahko začelo s smiselnejšim gospodarjenjem šele po arondaciji zemljišč. Doslej so obdelovalne površine kmetijskega posestva zelo razmetane in je zato obdelovanje zelo močno oteženo. Arondacija zemljišč je zato ena prvih nalog, ki jo predvideva perspektivni plan.

Perspektive za razvoj poljedelstva v Gorenji vasi so skromnejše. Plan predvideva predvsem, da se bo povečala pridelava kvalitetnih krmnih rastlin, po čemer je Poljanska dolina znana še izpred vojne.

Ugodnejše pogoje pa ima Gorenja vas za razvoj sadjarstva. Doslej je bilo sadjarstvo v dolini precej zanemarjeno. Z obnovo sadovnjakov, za kar predvideva perspektivni plan 20 milijonov investicij, in z novimi nasadi pa sadjarstvo lahko postane pomemben vir dohodkov. Perspektivni plan predvideva, da se bo dohodek v sadjarstvu povečal od sedanjih 7,5 milijona dinarjev na 18,5 milijona dinarjev leta 1961. Veliki nasadi jagodičja — za gojitve tega sadja ima Poljanska dolina odlične klimatske pogoje — bodo vir precejšnjih dohodkov.

Petletni plan pomeni torej za gorenjevaško občino precejšnjo prelomnico v kmetijstvu. Načrti bodo seveda uresničeni le s pomočjo vseh vaščanov, predvsem

kmetijskih zadrug in njihovih strokovnjakov. Prvi pogoj za izpolnitev plana pa je boljše sodelovanje med kmetijskimi združenji in zadrugami. Brez tega si sistematičnega razvoja kmetijstva ne moremo zamisliti.

»MARMOR« V TEŽAVAH

Industrijsko podjetje Marmor v Hotavljah ima še vedno kopico težav. Na eni strani jim primanjkuje investicijskih sredstev, da bi lahko hitreje napredovali, na drugi strani pa imajo težave tudi v proizvodnji, saj že dalj časa iščejo boljše marmornate gmote. Perspektivni plan predvideva, da bo predvsem potrebno odkriti precej novega zemljišča, da bodo prišli do boljših marmornatih gmot. Hkrati pa bodo morali boljše izkoristiti obstoječi marmor, izboljšati kvaliteto blokov in povečati delovno storilnost. Obenem pa bo potrebno izpolniti mehanizacijo in zgraditi predelovalni obrat, v katerem bi predelovali predvsem marmornate bloke slabše kvalitete in odpadni material.

Marmor v Hotavljah nedvomno predstavlja osnovo za industrializacijo doline. Ker je te vrste gradbeni material na svetovnem trgu močno iskan, ima podjetje tudi vse pogoje, da se razvije. Doslej je šel razvoj precej viju-gavo in to predvsem zaradi ne-narčnega vodstva. Ob vseh ukrepih, ki jih predvideva perspektivni plan, bi bilo zagradelj

namara dobro predvideti tudi, kadrovske rešitve.

60 MILIJONOV ZA OBRT

Obrt bi se v gorenjevaški občini lahko še bolj razvila, kot se je doslej. Perspektivni plan predvideva za njen razvoj okoli 60 milijonov dinarjev. Ta sredstva je plan predvsem namenil za ureditev obrtnega podjetja »Mizar« v Poljanah in orodnega ko-vaštva v Sovodnju. Nadalje je predvideno, da se bo v tem obdobju precej razširilo tudi dose-danje gradbeno podjetje »Remont« iz Gorenje vasi, ki se mu bo priključil zidarski odsek KZ iz Trebije.

Nekoliko manj konkreten je plan, ko razglablja o razvoju preskrbovalne mreže v dolini. Tu bi bil lahko konkretniji, saj je danes osnovna skrb ljudskih odborov predvsem izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Doslej je preskrba v dolini na dosti šibkih nogah. Plan sicer predvideva, da bo treba v prihodnje urediti novo pekarno, mlekarino in mesarino, toda nič ne pove, kdaj, niti kje.

Tudi o turizmu v Poljanski dolini bi kazalo povedati več, kot je v planu povedano. Poljane in Gorenja vas sta bili že pred vojno znani letovišči. Večji raz-mah turizma ovirajo danes predvsem slaba cesta in pomnjkaje-je gostišče v dolini. Asfaltiranje ceste in izgradnja večjega go-stišča, bi morala zagradelj do-biti v planu prioriteto.

Še o preddvorskem jezeru

PRONICANJE VODE V ZEMLJO USTAVLJENO — V NEKAJ DNEH BO DOLINA POD VODO — V NAČRTU JE ČIŠČENJE DNA IN UREJANJA OBALE — JEZERO BO VERJETNO IZROČENO SVOJEMU NAMENU 1. MAJA PRIH. LETO

O umetnem jezeru v Preddvorju smo že nekajkrat poročali. Tokratni zapisek pa naj zajezi neosnovane govorice, češ da se je dobronamerna zamisel o tu-kajšnjem jezeru izjalovila. Do-ločneje povedano: gradbeni od-bor ni računal s strukturo je-zerskega dna z mnogimi razpo-kami, skozi katere pronica voda

v zemljo. Ker pa je to proni-canje večje od vodnega dotoka, pač voda ne bo mogla zapolniti kotline.

Da bi se prepričali, koliko res-nice je v teh govoricah, smo vprašali gradbeni odbor, ki nad-zoruje delo na jezeru. Zvedeli smo naslednje:

V začetku je voda zares pro-nicala v zemljo, kar je pri grad-njah umetnih jezer povsem normalen pojav. Pozneje so se manjše razpoke zamašile same, medtem ko je v dnu ostala le večja razpoka, ki pa bistveno ne bo vplivala na vodostaj. Stro-kovna komisija, ki je proučila dno jezera, meni da bo ta raz-poka celo ugodno vplivala na temp eraturo vode. Skozi njo se bodo namreč odtekale spodnje

hladne vode. — Torej so bile alarmantne govorice o pred-dvorskem jezeru povsem ne-osnovane.

Ob tej priložnosti smo izve-deli, da bodo letos in prihodnjo pomlad opravljena še nekatera druga dela. Predvsem bodo z dna jezera odstranili humus in uredili obalo. Pripravili pa se bodo tudi na kopalo sezono. V ta namen bodo zgradili kopališče s kabinami, buffet in šport-no igrišče.

Kaže, da prihodnje leto — verjetno 1. maja — ne bo več zadržkov, da ne bi mogli izro-čiti jezera svojemu namenu. S tem bo ugodeno predvsem ljubiteljem kopanja, saj bo tempera-tura vode v jezeru precej višja od temperature Kokre. S. Š.

Pred ustanovitvijo vodovodne skupnosti na Gorenjskem

V septembru bo ustanovni občni zbor Vodovodne skupnosti za Gorenjsko. Iniciativni odbor, ki je bil izvoljen pretekli teden, že pripravlja pravila skupnosti in seznam članov.

Naloga vodovodne skupnosti bo predvsem nadaljevati z deli, ki so bila prekinjena po ukinitvi vodnega sklada LRS. S sredstvi, ki jih bodo zbrali s članarino za drugo polletje 1958, bodo začeli urejati hudourniške struge v zgornjesavski dolini, nadalje hudournik Komatevov v dolini Kokre, Tržiško Bistrico, Rakulek pri Zireh in Soro v Skofji Loki.

Razen pri urejanju hudourniških strug, bo vodovodna skupnost sodelovala tudi pri raznih melioracijskih delih in skrbela za preskrbo s pitno vodo vseh krajev na Gorenjskem. Velik problem, ki ga bo morala prav tako rešiti skupnost, pa so od-padne vode. Zaradi vse večjega razvoja industrije, so naše vode vedno bolj umazane, kar kviri turistični videz pokrajini, hkrati pa uničuje ribji zarod. Posebna skrb skupnosti bo zagradelj ve-ljala urejanju čistilnih naprav v vseh industrijskih podjetjih, ki uporabljajo večje količine vode za industrijske namene. -ik

V KRANJU - DVE „EVROPI“

BLOKI PRI VODOVODNEM STOLPU VSELJIVI — NOVA KINEMATOGRAFSKA DVORANA NA ŽULARIJI — STEKLENO PROČELJE SINDIKALNEGA DOMA — PRIZIDEK DIJASKEGA DOMA V PRECEPU

Gradnje kakršnihkoli objektov so že od nekdaj vzbujale pri ljudeh veliko zanimanje. To za-nimanje je še posebno živo, ko gre za objekte družbene-ga standarda ali za preureditve, ki utegnejo vplivati na mikav-nost podobe domačega okoliša. Ta ugotovitev je tudi povod za ta zapisek, kjer bomo skušali v ekopih obrisih posredovati ne-katere drobce iz perspektivnega načrta gradenj v Kranju.

Spričo stanovanjske stiske, ki Kranjčanom ravno ne prizanaša, ne bo napak, če se najprej lo-timo stanovanjske izgradnje. — Med največje tovrstne objekte sodijo stanovanjski bloki pri vodovodnem stolpu. Na tamošnji zazidalni površini je našlo prost-12 objektov, med njimi tu-di 64-stanovanjski blok. Trije od teh blokov so že sprejeli pod streho stanovalce, štirje bloki bodo vseljivi prihodnji teden, pet blokov pa bodo zgradili do sredine prihodnjega leta. Vsi našeti objekti bodo imeli 192 stanovanj.

Zanimiva utegne biti tudi gradnja velikega naselja enosta-novanjskih vrstnih hiš tovarne »Tiskarstva« na Smidovem trav-niku v Stražišču. Vseh hiš je 43; doslej so jih izročili svoje-mu namenu 25, medtem ko bo-do ostale hiše vseljive konec septembra.

Med posebno velike objekte sodi tudi gradnja dveh 4 in 5 poletajnih blokov na Blejski ce-si. Ker gre šele za začetna dela, naj to zadošča.

Ker smo v središču Kranja, še besedo, dve, o gradnjah na tukajšnji lokaciji. — Na Žulariji bo zrasel 4-nadstropni sodobni hotel. Gradnja tega objekta ni več daleč, kajti glavni projekt je že izgotovljen. Investitor je hotel »Evropa«. V novem hotelu bo 100 ležišč, medtem ko bodo v spodnjem delu stavbe našli prostore kavarna in restavraci-ja, potovalna agencija »Triglav«, trgovina »Dom«, frizerski salon in drugi, za turizem nepogreš-ljivi trgovski lokali. Poleg tega glavnega posloppja bodo zgradili še stavbo z garažami in stano-vanjskimi prostori za uslužben-ce ter stavbo z najsoodobnejšo kinematografsko dvorano s 550 sedeži in širokim platnom.

Trikot pritličnih, ne preveč mikavnih stavb (»Beksel«, Mest-na pekarna), ki se zajeda med Golniško in Blejsko cesto, je obsojen na porušenje. V prvo etapo odstranjevanja teh objek-tov sodi predvsem »Beksel«, medtem ko bo poslopje, kjer je Mestna pekarna, porušeno, brž ko bo Kranj dobil novo pekarno. Tudi uresničenje tega projekta ni več daleč.

Tudi Sindikalni dom v Parku ki prebivajo v teh barakah, še

Svobode bo docela spremenil svojo podobo. S tem, da je v prizidku posloppja dobila svoje prostore avtobusna postaja, je prvotni načrt Sindikalnega do-ma precej spremenjen. V domu bodo dobila svoje prostore predvsem tiste sekcije DPD »Svo-boda« Kranj, ki doslej niso ime-le primernih prostorov. Mimo no-tranje prireditve bo doživela predvsem prednja stran doma precejšnjo spremembo. Fasada bo namreč od vrha do tal stek-lena. Gradbena dela so v polnem teku. Do zime bo urejen gornji trakt, do prihodnje jeseni pa bosta celotna gradnja in pre-urejevanja končana.

Preurejevanju I. gimnazije pred Parkom Svobode, ki je z vstavitvijo novih oken močno spremenila svoje lice, bo sledilo še porušenje ograje pred poslop-jem in postavitev balkonskega vhoda. Vsekakor pa bo okolica Okrajnega ljudskega odbora z naštetimi gradnjami in adapta-cijami docela spremenila svojo podobo.

Dijaški dom na Zlatem polju bodo razširili. Spričo meznosne-ga pomanjkanja prostorov, bodo na vzhodni strani zgradili 4-nad-stropni prizidek, kjer bo dobilo prostor 120 gojencev. Prizidek bo veljal 70 milijonov dinarjev. Glavni projekt je že izgotovljen. Nekako pred dvema mesecema pa so nastopile težave. Gre nam-reč za porušenje barak na pro-storu, kjer predvidevajo novo-gradnjo. Ker dve od šestih strank, Tudi Sindikalni dom v Parku ki prebivajo v teh barakah, še

nimata zagotovljenih stanovanj, z gradnjo ne morejo začeti. Do-kdaj bodo z gradnjo še čakali, vam ne bi vedel povedati. Upaj-mo, da investitorju zavoljo za-vlačevanja ne bodo odobrena fi-nančna sredstva za nekaj let »zamrznila«!

Kaj pa težko pričakovani in tolikanj opevani Zdravstveni dom na Zlatem polju? Kar brez skrbi. Gradnja se z naglimi ko-raki približuje koncu. Dom bo prihodnje leto avgusta izročen namenu. V njem bodo dobili prostor vsi zdravstveni oddelki, razen otroškega dispanzerja, ki bo ostal v starem posloppju. Po-seben prostor s posteljami bo dobil tudi oddelek za ušesa, nos in grlo, ki je doslej domoval v posloppju na Stari cesti. V zdrav-stveno enoto na Zlatem polju bo vključena tudi reševalna po-staja z garažami. Dosedanji pro-stori na Koroški cesti bodo opu-šteni.

Tudi urejevanje naselja in parkov na Zlatem polju ter as-faltiranje cestišč med bloki sodi med objekte, ki jih ne kaže podcenjevati. Dela naglo napre-dujejo.

In še o gradnji novih šol. — Osemletka v Stražišču bo pri-hodnje leto pod streho, medtem ko razprave o gradnji šole na Planini niso obrodile nič določe-nega. Vsekakor pa sodi ta pro-jekt med tiste, ki bodo uresni-čeni v bližnji prihodnosti.

Ob zaključku še dvojje vpraš-anj, ki jim tudi mi trenutno ne vemo odgovora. — Kako dolgo se bodo Kranjčani še gurali na vi-seči brvi nad Kokro? Brv je bila zgrajena 1947. leta, in to za 4 leta... In končno, kdaj bodo urejeni garažniki in starem delu mesta? S. Š.

ing. Janez Perovšek

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 01.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročnice v oglasnem oddelku je: Kranj 475.

Prodajno dobro ohranjen gepelj. Naslov v ogl. odd. 1466.

Sadike jagod vsako količino, enoletne vrste »Madam Muto« prodajmo drugam, posestvom in privatnikom. Cena nizka. — Naročila pošljite na Kmetijsko zadružno Naklo. 1511

Prodajno ročno dvigalo (vinto) nosilnost 15.000 kg. Naslov v oglasnem oddelku. 1521

Prodajno 1,25 kub. m. desk. — Kocjanova 14, (Kalvarija) 1522

Hiša v Kranju dvostanovanjska je naprodaj. Ni v skupnosti, večje stanovanje je vseljivo. Reflektanti pišite na »Glas Gorenjske« pod »Izredna prilika«. 1523

Prodajno otroški voziček. Alič, Breg 39, Kranj. 1524

Prodajno lepo novo preprogo 3 krat 2 m. Cena 15.000 din. — Naslov v oglasnem odd. 1525

Prodajno kozo. Strahinje 25, Naklo. 1526

Prodajno otroško posteljo s skoraj novim vložkom. Naslov v oglasnem oddelku. 1527

Prodajno plug obračalnik v odličnem stanju. Zamenjam 1 leto starega vola za brego telico. Ahačič, Velesovo 7, Cerk-lje. 1528

Prodajno mesecne deske debeline 20, 25, 30 in 50 cm. Naslov v ogl. odd. 1529

Prodajno šivalni stroj »Keler«. Naslov v oglasnem odd. 1530

Prodajno 7 vrst kopit preko 100 parov, šivalni stroj cilindrično in razno čevljarstvo orodje v dobrem stanju. Cena nizka. Markelj, Ljubno 35, Podnart. 1531

Mizarskega pomočnika za furnirana dela sprejem takoj. — Polak Jurij, mizar, Drulovka. 1532

Kupim dobro ohranjen sod od 100 do 200 litrov. Jan Alojz, Višelnica, pošta Zg. Gorje. 1533

Iščem družinsko stanovanje, kuhinjo in sobo kjer koli. Dam nagrado 5 tisoč din. Naslov v oglasnem oddelku Glasu Gorenjske. 1534

»Vespo« prodajno. Naslov v oglasnem oddelku pod 140.000. 1535

Ugodno prodajno približno 15 tisoč m² obdelovalne zemlje blizu

Tovarna usnja

»STANDARD« KRANJ

sprejme

fakturistko - mlajšo moč

Prošnje z navedbo šolske izobrazbe in prakse sprejema uprava podjetja.

»Ugodna prilika za naselitve v lepem turističnem kraju na Gorenjskem. Trgovsko podjetje Jezersko razpisuje delovno mesto računovodje (računovodkinje). Pogoji: srednja ekonomska šola ali večletna praksa v računovodstvu. Plača po tarifnem pravilniku. Samsko stanovanje na razpolago.

ŽELEZARNA JESENICE

sprejme v službo

2 GRADBENA TEHNIKA

za delovno mesto gradbeni nadzornik.

Pogoji: gradbeni tehnik s 3-letno prakso. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku. — Stanovanje za samce preskrbljeno, za poročene v teku enega leta.

Ponudbe z življenjepisom pošljite na personalni oddelek Železarne Jesenice.

Kranja ob cesti proti Senčurju. Poizve se v oglasnem oddelku. 1533

Prodajno klavirsko harmoniko 80 basov 2 registra znamke Herold po ugodni ceni. Tavčar Karl, Kranj, Tomšičeva 19. 1537

Vajenca ali vajenko za brivsko stroko sprejem takoj. Fojkar Janez, Kranj, Jahačev prelaz 1. 1538

K 2 otrokoma iščem upokojen-ko ali starejšo osebo. Kump Saša, Kranj, C. Kokrškega odreda 3. 1537

Podpisana Taler Zalka preklicujem izrečene besede o Prusnik Leopoldu, da bi bil med bolniškim dopustom gradil hišo. 1540

OBJAVE

Vpisovanje gojencev v Državno glasbeno šolo na Jesenicah bo v dneh 8., 9., 10. in 11. septembra od 9. do 12. in od 16. do 18. ure, sprejemni izpiti pa bodo 11. septembra od 16. do 18. ure. Stari gojenci morajo predložiti ob vpisu zadnje spričevalo glasbene šole, novi pa zadnje spričevalo matične šole (osemletka, gimnazija, strokovna šola).

Ravnateljstvo

RAZPIS

Industrijska gumarska šola v Kranju

razpisuje delovno mesto za

TAJNICO SOLE

Pogoji: srednja strokovna izobrazba, praksa v administraciji, znanje slojepisja.

Plača po Uredbi o državnih uslužbencih. Nastop službe po dogovoru. Interesenti naj pošljejo ponudbe na upravo sole.

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 5. septembra ob 16., 18. in 20. uri avstrijski barvni film po Straussovi opereti »NOČ V BENETKAH«, 6. septembra ob 16., 18. in 20. uri avstrijski barvni film »NOČ V BENETKAH« ter ob 22. uri predpremiere ameriškega filma »NAJHITREJŠI REVOLVERAŠ«, 7. septembra ob 9. uri matineja ameriškega barvnega filma »BAGDADSKI REVEŽ«, ob 10.30 uri kitajski barvni film »NOVOLETNA ŽRTEV«, ob 14. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«, ob 16., 18. in 20. uri avstrijski barvni film po Straussovi opereti »NOČ V BENETKAH«.

»PARTIZAN«, KRANJ: 5. septembra ob 19. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«, 6. septembra ob 19. uri premiera angl. filma »TOLPE IZ LAVENDER HILLA«, 7. septembra ob 19. uri premiera slov. nem. barv. filma »DALMATINSKA SVATBA«.

»TRIGLAV«, KRANJ: 6. septembra ob 20. uri premiera kitajskega barvnega filma »NOVOLETNA ŽRTEV«, 7. septembra ob 17. in 19. uri angl. film »TOLPE IZ LAVENDER HILLA«.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE: — 6. septembra ob 20. uri ameriški barvni film »BAGDADSKI REVEŽ«, 7. septembra ob 10. uri angl. film »TOLPE IZ LAVENDER HILLA« ter ob 16., 18. in 20. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«.

NAKLO, 6. septembra ob 20. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«, 7. septembra ob 16. uri amer. barv. film »BAGDADSKI REVEŽ« ter ob 18. in 20. uri kitajski barvni film »NOVOLETNA ŽRTEV«.

BLEJ, 5. in 6. septembra angleški barvni film »RIHARD III.«, 7. in 8. septembra ameriški barvni cinemascope film

»PRINC IGRALCEV«, Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30 uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri.

RADOVLJICA, 5. septembra ob 20. uri amer. barv. film »NAPADALCI«, 6. septembra ob 20. uri ital. film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«, 7. septembra ob 14. in 18. uri ameriški barvni film »NAPADALCI« ter ob 16. in 20. uri ital. film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«. Od 5. do 7. septembra dvojni spored.

LJUBNO, 5. septembra ameriški film »ABOT IN COSTELO V TUJSKI LEGIJI«, 6. septembra amer. film »ABOT IN COSTELO V TUJSKI LEGIJI« in amer. barv. film »HOUDINI«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA: od 5. do 7. septembra amer. barvni film »ZVEZDA JE ROJENA«.

»KRVAVC«, CERKLJE: 13. in 14. septembra amer. film »NA RAZPOTJU«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 20. uri.

NESREČE

STRELA JE UBILA 53 OVAC

Zadnja velika nevihta, ki je zajela alpe, je napravila po gorah precejšnjo škodo. Med Stom in Zelenico je strela ubila 53 ovac, ki so bile na pašah v gorah. Pred nevihto se se ovce stisnile skupaj pod skalnato pečino, toda vanje je udarila strela in jih 53 ubila. Za nesrečo ovac so kmetje izvedeli šele po dveh dneh, ko jih je po naključju odkril neki lovec. Zaradi velike vročine po nevihti so ovce že razpadale, zato jih niso mogli niti odreti ali jim vsaj ostriči volno. Škoda je bila zagledelj še toliko večja. Ovce so imeli kmetje zavarovane. Zanimivo je omeniti, da je strela lani skoraj na istem kraju ubila 80 ovac.

-an

PROMETNA NESREČA V LESCAH

V nedeljo dopoldne sta ob 11. uri in četrt trčila na zavoju glavne ceste v Lescah, nasproti letališča, osebni avto Fiat 600 S 9367, ki ga je upravljal Ivan Koncen in motorist Janez Snedec. Avtomobilist je vozil proti Jesenicam, medtem ko je motorist peljal proti Kranju in je imel na zadnjem sedcu motorja še svojo sestro. Na zavoju je osebni avto napačno signaliziral. Pri trčenju je dobil motorist pretres možganov in si je zlomil levo nogo. Tudi njegova sestra ima pretres možganov, na avtomobilu pa je le materialna škoda. Ponesrečenca so takoj prepeljali v bolnišnico.

Nov dom v triglavskem pogorju

Pretekla nedeljo se je na Velem polju pod Triglavom zbralo veliko število ljubiteljev planin, med njimi tudi tovariši Marjan Breclj, Boris Ziherl, dr. Miha

ki je primaknil milijon dinarjev. Številni predstavniki organizacij in društev so k lepemu uspehu bohinjskim planincem upravičeno čestitali. Izražena so bila številna mnenja o pomenu tega doma za razvoj zimskošportnega turizma v tem predelu, nekateri pa so razglabljali celo o ustanovitvi zimskega športnega centra na Velem polju z raznimi napravami, kot so skakalnica, proge za alpske discipline in seveda žičnica, ker je zima v tem predelu zaradi odličnega snega in lege zelo ugodna.

Prijetno razpoloženi zaradi lepega vremena in veseli nad novo pridobitvijo, so se številni planinci vračali v dolino.

J.

TEDEN GORENJSKIH STRELCEV od 14. do 21. septembra

Na nedavni seji Okrajnega strelskega odbora Kranj so odborniki govorili o kadrovskem vprašanju OSO, o strelskem tednu in o letošnjih subvencijah. Razen tega pa so volili tudi novega predsednika in tajnika OSO. Odslej bo predsednik OSO dosedanji sekretar Edgar Vončina.

Ko so govorili o strelskem tednu, so sprejeli sklep, da bo praznik gorenjskih strelcev od 14. do 21. septembra. V tem času bodo po vsej Gorenjski tekmovanja strelcev, v mestih pa bodo družine priredile tudi strelske razstave. Med večjimi prireditvami v tem tednu bo prvenstveno tekmovanje reprezentanc gorenjskih mest z vojaško puško, ki bo na novem strelišču v Predvoru. Za konec strelskega tedna pa bo na Jesenicah prijateljsko strelsko tekmovanje med reprezentancami okrajev Kranj, Murska Sobota in Novo mesto.

-an

Tržni pregled

	KRANJ	ŠK. LOKA
jabolka	20—25 kg	20 kg
hruške	15—45 kg	20—30 kg
rdeča pesa	25—30 kg	25—30 kg
fižol v stročju	35—40 kg	50 kg
solata	50—60 kg	40—50 kg
paprika	35—55 kg	60 kg
paradižnik	30—35 kg	25—30 kg
čebula	40—50 kg	60 kg
česen	5—15 kom.	10 kom.
kumare	8—10 kg	10 kg
špinaca	20 merica	20 merica
korenček in peteršilj	10 šopek	10 šopek
slive	40—50 kg	30 kg
krompir	10—11 kg	10—12 kg
cvetača	40 kg	
zelje	20 kg	20—25 kg
smetana	250 l	15 zajem.
sir	80 kg	12 kom.
surovo maslo	400—500 kg	400—450 kg
jajca	19—20 kom.	20 kom.

nimanje za Selško dolino, predvsem za Železnike, je vsekakor že zadnji čas, da takšnih slik v tem lepem predelu Gorenjske ni več.

FaBo

ŠENČURJANI TOŽIJO

Na glavnem križišču v Senčurju se šoferji pogosto sprahujejo, katera pot pelje v Kranj. Zato se je AMD Senčur obrnilo na Cestno upravo LRS, naj postavi kazipot. Vendar so, kakor kaže, naleteli na gluha ušesa, kajti društvo se ni dodelo odgovora, cesta pa kazipota tudi ne.

M. F.

Letos le pionirji in mladinci

V Naklem pri Kranju že 20 let igrajo nogomet

V Naklem pri Kranju je že več kot dvajset let nogomet priljubljena športna igra. Pred vojno je tamkaj delovalo marljivo ŠD »Slovana«, ki je združevalo napredno kmečko in delavsko mladino tega podeželskega kraja. Uspehi takratnih nogometašev so znani predvsem starejšim poznavalcem nogometa na Gorenjskem. Iz te prve generacije nogometašev in športnikov Nakla je odšlo leta 1941 večina članov kluba v NOB in le nekaj jih je dočakalo svobodo.

Po medvojnem športnem mrtvili, je bilo že prvo leto po osvoboditvi v Naklem ustanovljeno fizikulturno društvo in nogometaši so med prvimi pričeli z aktivnim delom. Obnoviti je bilo treba igrišče in nabaviti opremo, kar so člani društva opravili z lastnimi prispevki in prostovoljnim delom.

Nogometno moštvo je vsa leta po osvoboditvi nastopalo v prvenstvu Gorenjske nogometne podzveze. Drugi generaciji nogometašev iz Nakla so pomagali s svojimi izkušnjami preostali člani predvojnega »Slovana«. Uspehi, ki jih je to moštvo doseglo v prvenstvenem tekmovanju Gorenjske lige, so bili zadovoljivi in se je moštvo v letih

1948—1951 prištevalo k močnejšim nogometnim aktivom Gorenjske.

V letih 1950—1952 se je začela formirati že tretja generacija nogometašev v Naklem — prvič so ustanovili pionirsko in mladinsko moštvo.

Nogometna društva »Partizan« iz Nakla, v okviru katerega delujejo nogometaši sedaj že deset let, so v zadnjih letih za beležila vrsto dobrih rezultatov. Pionirsko moštvo nastopa že osem let v GNP in je med tem časom vzgojilo vrsto dobrih nogometašev. To podeželsko pionirsko moštvo je v prvenstvenem tekmovanju mnogokrat presenetilo z dobro igro in uspehom tudi nad močnejšimi pionirskimi moštvi Gorenjske, ki imajo boljše delovne pogoje.

Tretja generacija nogometašev, ki je nastopala v članskem moštvu v zadnjih šestih — sedmih letih, je 3. avgusta letos odigrala v Kranju finalno prvenstveno tekmo z moštvom Triglava iz Kranja za prehodni pokal Občinskega odbora ZB Kranj in v počastitev občinskega praznika.

Člansko moštvo, ki je v zadnjih letih nastopalo v Gorenjski nogometni ligi, je veljalo za eno najbolj discipliniranih mo-

štev. V vseh letih ni bil kaznovan noben igralec. V letošnji nogometni sezoni člansko moštvo zaradi objektivnih razlogov ne bo nastopilo v prvenstvenem tekmovanju, medtem ko bosta tekmovali pionirsko in mladinsko moštvo.

-an

Prvo moštvo »Partizana« Naklo z odborniki društev po tekmi z NK »Triglav« 3. avgusta letos

KAMEN

spotike

DVE IZ ŽELEZNIKOV

Turistično in olepševalno društvo v Železnikih je sicer dokaj delavno, vendar je v Železnikih in bližnji okolici še vseeno pre-

cej nepotrebnih »okrasov«, ob katere se skoraj vsakdo spodtakne. Tako je nasproti poslopja Občinskega ljudskega odbora na preglednem mestu vodnjak s črpalko, kateremu je življenjska doba že davno potekla. Koristiti ne more nikomur več, zgodovinska zanimivost ni, le nikogar ni, ki bi se »usmilil« vodnjaka. Nič manj nezaželena slika iz Železnikov je spodnji posnetek našega fotoreporterja. Ker je med turisti in izletniki vse večje za-

nimanje za Selško dolino, predvsem za Železnike, je vsekakor že zadnji čas, da takšnih slik v tem lepem predelu Gorenjske ni več.

FaBo

Ob zaključku turističnih prireditev na Bledu

Bogata kulturna žetev

Razgovor z umetniškim vodjem blejskih prireditev,
Emilom Frelitom

Letošnji bogati turistični sezoni na Gorenjskem se iztekajo zadnji dnevi. Doslej pestro in razgibano življenje v gorenjskih turističnih krajih se bo kmalu spet ustalilo.

Če pravimo »bogato«, ne mislimo toliko na število turistov — domačin in tujih, ki so se v poletnih dneh mudili na Bledu, kolikor na kulturno in zabavno življenje v teh krajih, na številne in pestro različnih prireditev, ki so jih turistična društva pripravila za razvedrilo svojim gostom.

Ne bomo pretiravali, če trdimo, da je letos prednjačil v tem pogledu Bled pred vsemi ostalimi turističnimi kraji na Gorenjskem, saj je nedvomno zabeležil največ prireditev vseh vrst. Hkrati pa moramo pibiti, da je bil letošnji koledar prireditev na Bledu neprimerno bogatejši kot minula leta, tako po številu prireditev, kakor tudi po kvaliteti. Pohvaliti je treba tudi skrb umetniškega vodstva, da so na številnih prireditvah nastopili nekateri naši priznani umetniki in ansambli. Kljub težavam in neveselostim je umetniški in idejni vodja letošnjih blejskih prireditev, tovaris Emil Frelit s svojo iznajdljivostjo in domiselnostjo dosegel, kar je največ mogel. Na njegovih ramah je pravzaprav slonelo glavno breme priprave in izvedbe, zato smo ga tu naprosili, da nam o teh stvarih kaj pove.

Komaj smo ga našli, kajti svoje delo na Bledu je že zaključil in odhaja na novo službeno dolžnost v Novi Sad. Prav rad je ustregel naši želji.

»O letošnjih blejskih prireditvah smo slišali različne sodbe — pohvalne in kritične; kaj sodite o njih, kot umetniški vodja programa?«

»Predvsem moram pohvaliti

pobudo Turističnega društva, ker je pravočasno poskrbelo za sestavo programa in ga tudi objavilo v posebni knjižici: »Blejske turistične informacije«. To je bil prvi uspešen korak. Menim, da so naša skupna prizadevanja uspela, najbolj pa me veseli, da je bilo občinstvo s prireditvami zadovoljno. To je bila tudi naša želja, da od vsega začetka, preden smo se sploh lotili težke in odgovorne naloge. Zadolovljiti ljudi tako različnih okusov in narodnosti pač ni lahka stvar!«

»Menda ste mislili na vse to že pri sestavljanju programa. — Kaj je bil tedaj vaš glavni smoter?«

»Skušali smo pripraviti čimbolj pestro spored: umetniški in zabavni, glasbeni, športni itd. Predvsem pa smo hoteli nuditi tujcem nekaj značilno slovenskega in jugoslovanskega; pokazali smo domačo folkloro in pesem. Zato smo uvrstili v spored precej folklornih nastopov in koncertov vokalne in instrumentalne glasbe. Najbolj so navdušili gledalce folklorni in vokalni ansambel LADO iz Zagreba, Slovenski oktet iz Ljubljane in pevski zbor France Prešeren iz Kranja. Narodno glasbo in plese so izvajale tudi folklorne skupine z Jesenic, Bleda in iz Bohinja ter pevski zbori iz teh krajev. — K sodelovanju smo povabili tudi nekatere naše priznane umetnike iz Ljubljane, operne in baletne soliste ter violinskega virtuoz Igorja Ozima. Seveda smo morali skrbeti tudi za zabavni in družabni program. Prireditev vrste, predvsem zabavno — glasbenih je bilo prav za prav največ. Glasbeni program z večjim številom zabavnih revij in popularnih glasbenih prireditev, pri katerih je sodelovala tudi

Radio — televizija Ljubljana, jeda je bilo več tujih obiskovalcev kot domačinov. Tujci so obiskovali predstave kot stalni gostje, medtem ko so domačini navalili le včasih, ko so bile na sporedu popularne zabavno — glasbene prireditve.«

»Kaj pa načrti za prihodnjo sezono?«

»V prihodnje, menim, bi bilo zaželeno čimbolj izkoristiti naravna prizorišča na blejskem gradu in na Straži. Letos smo napravili prvi korak, prihodnje leto pa bo treba dalje. Tudi umetniške razstave bi bilo mogoče prirediti v naravnem okolju. Morda bi našli zelo primeren prostor pri arkadah pod stopniščem za teraso Park hotela. Tamkaj bi lahko pripravili priložnostne cestne razstave,« je zaključil Emil Frelit.

J. Bohinje

Selška dolina v luči kulturno-prosvetne dejavnosti Kulturna oseka v Železnikih

PRIPRAVE NA NOVO SEZONO VZBUJAJO ZAUPANJE — PROSVETNA DRUŠTVA IZ HRIBOVITIH PREDELAV NAJMARLJIVEJŠA — V SELCIH SO MARLJIVI — VEČ GOSTOVANJ V SELŠKO DOLINO

Nekako leto dni bo tega, kar sem pisal o kulturno-prosvetni dejavnosti Selške doline in ugotovil, da je tukajšnje kulturno-prosvetno delo dokaj živahno, ni pa enakomerno porazdeljeno po vsej dolini. Zlasti boleča je bila ugotovitev, da je kulturno-prosvetna dejavnost najšibkejša v središču Selške doline — v Železnikih, čeprav bi utegnili pričakovati obratno.

In kako je letos? Podoba je ista. Dramska sekcija, ki že nekaj let trdovratno molči, bržčas tudi v letošnji sezoni ne bo spregovorila. Na morebitne očitke, ki grajo to mrtvilo, pa ni težko najti primernege odgovora. So pač težave s primernimi prostori, ki so last TVD »Partizan«, pa tudi kinematografske predstave zavirajo delo dramske sekcije. Del krivde vračajo tudi na nepravilne odnose med starejšimi in mlajšimi člani igralske družine, ki že v kali zatro sleherni pobudo.

Ce že govorimo o dramski dejavnosti, ne bo odveč naslednja misel, ki sem jo to pot zabeležil. — Prebivalci Železnikov so že od nekdaj kazali precej zanimanja za kvalitetna gostovanja tujih amaterskih in poklicnih igralskih skupin, žal so bila ta gostovanja, če odštejemo Prešernovo gledališče iz Kranja, zelo redka. Nobenega dvoma ni, da si je ansambel bivšega poklicnega gledališča pridobil pri tukajšnjem občinstvu ogromno simpatij, o čemer pričča tudi nadpovprečen obisk vseh predstav. Po ukinitvi gledališča pa je nastala v tukajšnjem kulturnem življenju občutna vrzel, ki je zlepa ne bo moč zapolniti. Mnogi menijo in v tem utegne biti precej resnice, da je zanimanje za dramatik, potem ko so prenehala gostovanja Prešernovega gledališča, skoraj docela usahnilo.

Morda bi kazalo natanko pretehtati to ugotovitev. Ne bi morda prav gostovanja kvalitetnih igralskih ansamblov v Železnikih vplivala kot pobuda za pozivitev dejavnosti domače igralske družine?

Bolj vzpodbujajoč je pogled na ostale oblike vzgojno-izobraževalnega dela. Nedvomno pripada prvo mesto dobro obiskani knjižnici z bogatim knjižnim zakladom, sledi Ljudska univerza z občasnimi, žal, še vedno preredkimi predavanji in naposled moški pevski zbor. Te sekcije pa delujejo posamič, brez skupnega vodstva, ki bi usmerjalo društvenega hotenja po nekem smotnem programu. To utegne biti vzrok, da delo ne beleži uspehov, kot bi bilo želeli.

Bolj razveseljiv je pregled kulturno — prosvetne dejavnosti ostalih večjih naselij Selške doline. V občini Železniki deluje 10 prosvetnih društev, med katerimi so najmarljujejša zlasti

filmi, ki jih gledamo

NOČ V BENETKAH

Ko sta scenarist in režiser avstrijskega barvnega filma »Noč v Benetkah« presajala Straussovo opereto na filmski trak, očitno nista imela druge namere, kot ustvariti komercialen filmski spektakel. Prav v tej nameri pa tiči njun spodrsrlaj; če namreč odmislimo Straussovo glasbo, skorajda ne najdemo vrednote, ki bi bila ob bežni analizi filma vredna omembe. Film je sinteza malone vsega, kar je značilno za to vrsto avstrijskih glasbenih del. Je osladno romantičen, igralsko medel in šabloniziran ter stilno raztrgan, vsekakor pa bolj avstrijski kot beneški. Še enkrat: glavna privlačnost filma je Straussova glasba.

GLASBA Z MARSA

Kdor meni, da se bo to pot srečal z utopističnim filmom, ki pripoveduje zgodbo o Marsoveih in o njihovi, prav gotovo nenavadni glasbeni kulturi, se hudo moti. Za to majhno razočaranje se češki

barvni film Glasba z Marsa (morda bi bolj ustrezal naslov godba oziroma orkester z Marsa) bogato oddolži z drugimi mikavnostmi. Srečali se bomo z živahno glasbeno komedijo, ki se kar iskri od duhovitega dialoga in posrečenih domislic. Vsebinsko zlahtnita predvsem pikra satira in dobra glasba. Če pa že govorimo o »Marsoveih«, tedaj se ta pridevek nanaša na delavce tovarne »Mars«, ki si prizadevajo osnovati svoj orkester. Tu pa se zgodba zamota predvsem zategadelj, ker nihče od nadebudnih glasbenikov ne odvlada instrumenta. Izjema je le dirigent, ki se ponaša z »mno-goobetajočo« glasbeno kvalifikacijo: igra namreč na orglice.

Konec dober — vse dobro, vmes pa prenekatera zbadljivka na račun nekaterih birokratskih novotvorb administrativnega socializma. Vsekakor zelo pogumna poteza, če pomislimo na neposredno bližino varuha z Vzhoda.

aa

Umetnost za vsakogar

Zopet ogleda vredna razstava
v kranjskem muzeju

To pot je imel Mestni muzej v Kranju res srečno roko, saj nam je oskrbel razstavo, ki lahko zadovolji ne le ljubitelje realizma, temveč tudi pristaše modernejših likovnih prizadevanj. Gre namreč za slike na steklo, ki sta jih izdelala letos v slogu dandanes priljubljenih obravnavanj naravnih form (stiliziranje, hoteni primitivizem itd.) akademski slikarja Ive Šubic in Jo-

hovitih, v risarskem pogledu Pirnatovim enakovrednih ilustracij Cervantesovega »Don Kihota«.

Ker si moderna umetnost zelo rada išče vzore v likovnem udejstvovanju otrok, barbarov in primitivcev, je povsem razumljivo, da je ljudsko slikarstvo na steklo pritegnilo zanimanje Šubica in Ciuhe. Koliko

nih formalnih rešitev predvsem novo, a vendar skoz in skoz ljudsko vsebino. Za Šubica bi bilo v ostalem mogoče celo reči, da je pokazal, po kateri poti naj hodi tolikanj propagirani, toda le redkokdaj kvalitetno ostvarjeni socialistični realizem!

Deset svojih vaških in dva pretresljiva partizanska motiva (Tifusarji, Kolona) je odel v forme robato stiliziranega in povečini nekam statično učinkujočega realizma, ki se odlično poda za pripovedim o elementarnem kmečkem življenju (Vasovanje, Kolednik, Kmečka svatba, Orač, Žanjice, Ličkanje, Na sejem, Domači praznik, Čipkarici, Drvarja). Z avtorjevimi izvirnimi hotenji je v navedenem opusu zvarjenih nekaj osebnih tolmačenj tujih pridobitev (Chagall, Berg, Kralj, Modigliani).

V nasprotju s Šubicem pa se je Ciuha, drugi prenovitelj slikanja na steklo, odločil za motive iz narodnih ali ponarodelih pesmi (Pegam in Lambergar, Turjaška Rozamunda, Sv. Senan, Ženā — vojak), pripovedk (Krapin in Brdavs, Krjavelj, Bridka smrt in Tomaž, Jurko je iskal strahu, Trdoglav in Marjetica) ter vraž in verovanj, ki so jih naši predniki radi zaupali panjskim končnicam ali srednjeveškim freskam (Mrtvaški ples, Hudič brusi babi jezik, Čarovnice). Slogovno se je Ciuha izdatneje približal naivnosti in primitivnosti ljudskega podobarstva, ni pa pri tem zanemaril sebi lastnega poudarka, ki je opazen v rahlem ironiziranju spolnih karakteristik moških in ženskih figur.

V kletnih prostorih, končno, je razstavljenih osem Šubičevih grafik, od katerih naj omenim zlasti »Spešega dečka«, »Večera«.

»Vaš pod Starim vrhom« in »Čipkarico«.

Štefan Eržen

Ive Šubic: Čipkarici, temp era olje na steklo, 1958

že Ciuha, dva dokaj uspešna predstavnika naših povojnih, v Ljubljani izsolanih umetniških generacij. S posameznimi stvaritvami prvega so se Kranjčani že nekajkrat srečali in jim avtor torej ni neznan, o drugem pa so verjetno slišali to ali ono ugodno oceno pred nedavnim, ko so ljubljanski »Naši razgled« objavili nekaj njegovih du-

pobud jima je dalo, lahko izpriča le primerjava, zato je njuni razstavi dodanih v posebnem prostoru nekaj kosov tega narodnega blaga. Da ga kopirala nista (takih poizkusov so se lotevali nekateri fanatični folkloristi), menda ne bom dolžan poudarjati, važno pa se mi zdi podčrtati, da sta v slikarstvo na steklo vkljenila poleg sodob-

Komedijantski Atelje gostuje po Gorenjskem

Drevi se odpro vrata Prešernovega
gledališča

Drevi (petek, 5. septembra) ob ob 20. uri se bodo vrata Prešernovega gledališča v Kranju odprla prvič v letošnji gledališki sezoni. To pot ne gre za uprizoritev domače gledališke skupine; ljubiteljem dramske umetnosti se bo predstavilo gledališče Komedijantski Atelje iz Ljubljane.

Komedijantski Atelje je mlado gledališče. Ustanovljeno je bilo letos junija v Ljubljani. Rojstvo novega gledališča so naredili mnogi važni razlogi, predvsem pomanjkanje potujočih teatrov in hotenje, da bi tudi ostala Slovenija spoznala sodobno dramatik. Glavni smoter tega gledališča pa so gostovanja v večjih in manjših krajih Slovenije in seznanjanje slovenskega gledališkega občinstva z modernim dramskim repertoarjem, kar naj bi izenačevalo gledališko in kulturno raven glavnega mesta z ostalo Slovenijo.

Gledališki večer, s katerim se bo Komedijantski Atelje predstavil drevi v Kranju, sestavlja lahkotna komedija Poljaka Niewiarovicza »Ljubim te« in emodejanka francoskega dramatika Jeana Cocteauja »Človeški glas«. Če pomeni prvi del programa predvsem kompromis povprečnemu okusu, nudi drugi del resničen umetniški užitek. — Komedija »Ljubim te« je v umetniškem smislu nepomembno in nezahtevno, sicer pa spretno napisano delo, ki ima samo en namen — zabavati. Glavna in edina tema te komedije, v kateri nastopata le dve osebi, je seveda ljubezen. Po hudih zaprekah in živahnih komičnih situacijah sledi obvezen happy end.

Enodejanka Jeana Cocteauja »Človeški glas« je nenavadna umetniška stvaritev, pisana zgolj

za enega igralca. To je torej v dramski literaturi posebna oblika, takoiimenovana monodrama. — Obe deli je režijsko pripravil Janez Sršen, medtem ko je igralska stran uprizoritve zaupana Alji Tkačevi.

To je torej repertoar gledališkega večera, s katerim bo Komedijantski Atelje gostoval septembra tudi po drugih krajih Gorenjske.

Ce se naposled vprašamo, kaj si obeta Komedijantski Atelje od svojih gostovanj, tedaj lahko rečemo takole: gledališče bo skušalo predvsem navezati kulturno-umetniške stike s kraji, kjer bo gostovalo, s čemer si bo ustvarilo trdno zaledje — svoje prvo občinstvo.

J. S.

Prizor iz enodejanke Jeana Cocteauja Človeški glas. Edina igralka v tej monodrami je diplomantka AIU Alja Tkačeva

MLADA RAST

Izlet na Predil

Ali veste kje je Predil in kaj sploh označuje to ime? Nič hudega, tudi jaz nisem prej nič vedel o tem znanem prelazu.

Prejšnji terek zjutraj smo krenili na pot proti Bovecu. Peljali smo se z avtobusom čez Vršič na Trento in popoldne smo že bili v Bovecu, lepem letoviščarskem kraju. Naslednji dan smo se napotili v Predil. Pot je peljala mimo znane trdnjave Kluže, saj pravijo, da si je ob skalah, ki so tu okoli, sam Napoleon polomil zobe. Po lepi in vijugasti cesti smo se nato peljali skozi vasico Log pod Mangartom, za katero pravijo, da sodi med najlepše gorske vasi. Od tu dalje je le nekaj ostrih ovinkov in pot te pripelje v vas Strmec. Vasica je poznana daleč naokoli. Leta 1944 so partizani v tej vasi ubili nekega zloglasnega gestapovca, za kar so se Nemci kruto maščevali. Naslednji dan so obkolili vas, pobili vse moške in požgali ter zrušili hiše; žene, matere in otroke so odpeljali v taborišče. Morda ste že na platnu in kinu gledali zgodovino Strmeca. »Črne rute« je menda naslov tega dokumentarnega filma.

Po enourni vožnji smo se iz Strmeca pripeljali na prelaz Predil. Precej nas je tu izstopilo, ostali pa so potem, ko so opravili s carino, nadaljevali pot v Rabelj in dalje v Trbiž. Pot nas je najprej peljala v koč, ki jo je že pred leti postavilo PD Bovec. Ko smo se okrepčali, smo si ogledali mejo med Jugoslavijo in Italijo. Čudovit je bil razgled med našim sprehodom. Pred nami so se dvigali visoki očaki: Mangart, Jalovec, Ponce, Rombon, Svinjak in ostali. Naše oči se kar niso mogle nagledati. Na drugi strani prelaza pa so se skrivale skalnate stene Viša in Kanina. Vsekakor pa je največja zanimivost na Predilu mogočna trdnjava, ki je nekaj branila in zapirala pot v soško dolino. Ob cesti pod trdnjavo stoji velika piramida, pod katero je spomenik spečega leva. Ta spomenik je postavil neki avstrijski cesar padlim branilcem prelaza Predil.

Ko smo se popoldne vrnili v Bovec, sem bil poln novih vtisov in doživetij. Izleta na Predil pa prav gotovo ne bom mogel nikoli pozabiti.

I. K.

Ko ajda cvete ...

Ko ajda cvete
in sonce z neba
se otožno smehlja,
glej, njive so naše
kot miže bogate,
ki vabijo v svate.

Ko ajda cvete
in božam z očmi
to belo morje,
mi je v srcu hudo,
ker ajda cvete
poletju s slovo.

Tončka Perčič

Sredi ribnika je plavala debela raca. Volk jo je videl in zahotelo se mu je njenega svežega mesa. Prihuljeno se je odplazil do roba ribnika in zaklical raci:

»Dober dan, račka! Kako si lepa! Prava lepota med lepoticami. Ampak tvoja mati je bila še mnogo mnogo lepša!«

»Kako pa to veš?« je dejala raca.

»Joj! Kaj ne bi vedel. Saj sem jo vsak dan videl,« je vzkliknil volk in

zavil svoje hudoobne oči proti nebu. »Veš, kadar je ona plavala proti obali, je vedno ponosno dvigala glavo in zatislila eno oko. Takrat je bila tako krasna, kot nihče naokoli. Vsi so se ustavljali in jo gledali. Škoda, res, da ti tega ne znaš!«

»Kaj ne bi znala!« je ošabno odvrnila raca. »Le poglej me!« In raca se je našopirila, dvignila visoko svojo glavo, zatislila eno oko in mirno plavala po vodni gladini.

»Dobro, dobro!« je zaklical volk. »Vidim, da si precej podobna svoji materi. Ampak zamižati na oba očesa in hiteti, tega pa gotovo ne znaš.«

»Pa znam! Le poglej!«

In neumna raca je na vso moč dvignila svojo glavo. zaprla oči in odplavala slepo naprej. Komaj pa se je začela ob obalo, je — šavs — volk zagrabil neumno raco, se zasmejal svoji prebrisani in hotel raco kar pri prici pojesti. Seveda, lačen je bil.

Raca je spoznala, da jo je volk pošteno potegnil, zato se je tudi ona kaj hitro znašla.

Že ji je volk hotel odgrizniti glavo, ko mu je karajoče dejala:

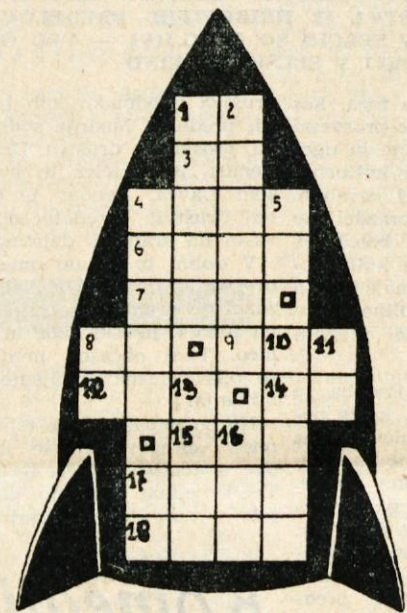
»Veš kaj, dragi volk, tako pa tvoj oče ni nikdar delal!«

»Kako pa?« je hotel vedeti volk.

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA »?«

Vodoravno: 1. ploščinske mere; 3. kazalni zaimek; 4. groba vrsta športa; 6. del zidu; 7. bajeslovne pripovedke; 8. predlog; 9. tuje moško ime; 12. gol; 14. igralna karta; 15. vrsta; 16. utežne enote; 18. vrsta naših cigaret.

Navpično: 1. najmanjši delci molekule (množina); 12. popeljali nas bodo na mesec; 4. vrsta streliva; 5. dva so glasnika; 8. osebni zaimek; 10. moderna vojaška naprava; 14. del kolesa; 13. del pokopališča; 16. glavni števniki; 17. osebni zaimek.

Ali že veste ...

1. Katera je največja reka v Evropi? (Volga)
2. Koliko nog ima muha? (Šest)
3. Kdo je iznašel dinamit? (Alfred Nobel)

Kako se naučim igrati šah?

SICILIJANKA

Najbolj priljubljena otvoritev med polodprtimi otvoritvami je v zadnjem času sicilijanska otvoritev. Ime sicilijanka je dobila zato, ker so jo že v XVI. stoletju zelo radi igrali sicilijanski šahovski mojstri. Otvoritev imenujejo tudi sicilijanska obramba čeprav so mnogi, da ima ta otvoritev le obrambne značilnosti, različna. Res je, da ima beli več možnosti odločiti partijo v svojo korist v srednji igri, toda če črni dobro igra, lahko doseže nevarne protinapade, medtem ko je skoraj gotovo, da bo v končnici osvojil celo točko.

Značilna poteza za sicilijanko je prva poteza črne: 1. e2-e4, c7-c5. S to potezo črni prepreči belemu običajen način gradnje središča. Največkrat črni svojega c kmeta zamenja za belega d kmeta in si tako tudi odpre prosto linijo za trdnjavi, medtem ko beli pride do d linije. In še eno značilnost ima sicilijanka: beli napada na kraljevem krilu, črni pa na daminem.

a) Zmajeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, d7-d6, 3. d2-d4, c5×d4, 4. Sf3×d4, Sg8-f6, 5. Sb1-c3, g7-g6 — od tu ima beli možnost dveh nadaljevanj:

1) 6. Lf1-e2, Lf8-g7, 7. 0-0, 0-0, 8. Lc1-e3, Sb8-c6, 9. Sd4-b3, Lc8-e6, 10. f2-f4, Sc6-a5, 11. f4-f5, Lc6-c4, 12. Sb3-a5, Lc4×e2, 13. Dd1×e2, Dd8×a5 — igra je izenačena.

2) 6. f2-f3, Lf8-g7, 7. Lc1-e3, 0-0, 8. Dd1-d2, Sb8-c6, 9. 0-0-0, d6-d5, 10. Sd4×c6, b7×c6, 11. e4×d5, c6×d5, 12. Sc3×d5, Sf6×d5, 13. Dd2×d5, Ta8-b8, 14. c2-c3, Dd8-c7, 15. Dd5-c5, Dc7-b7, 16. Dc5-a3, Lc8-f5 — napad črne ga bo beli težko branil.

b) Richterjeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, Sb8-c6, 3. d2-d4, c5×d4, 4. Sf3×d4, Sg8-f6, 5. Sb1-c3, d7-d6, 6. Lc1-g5, e7-e6, 7. Dd1-d2, Lf8-e7, 8. 0-0-0, a7-a6, 9. f2-f4, Lc8-d7, 10. Sd4-f3 — z enako igro.

c) Klasična varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, e7-e6, 3. d2-d4, c5×d4, 4. Sf3×d4, Sg8-f6, 5. Bb1-c3, Sb8-c6, 6. Sd4-b5!, Lf8-b4!, 7. Lc1-f4, Sf6-e4, 8. Sb8-c7+, Ke8-f8, 9. Dd1-f3, d7-d5, 10. 0-0-0, Lb4×c3, 11. b2×c3, Ta8-b8, 12. Sc7×d5, e6×d5, 13. Df3×e4, d5×e4, 14. Td1×d8+, Sc6×d8, 15. Lf4×b8 — in beli ima boljšo igro.

č) Niemzovičeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, Sg8-f6, 3. e4-e5, Sf6-d5, 4. Sb1-c3, e7-e6, 5. Sc3×d5, e6×d5, 6. d2-d4, d7-d6, 7. Lc1-g5, Dd8-a5+, 8. c2-c3, c5×d4, 9. Lf1-d3, d4×c3, 10. 0-0, Sb8-c6, 11. Tf1-e1, Lc8-e6, 12. b2×c3, d6×e5, 13. Sf3-e5, Sc6×e5, 14. Te1×e5, Lf8-d6, 15. Te5-e3, 0-0 — beli ima močan napad, vendar so analize pokazale, da se da ta napad uspešno braniti.

d) Sicilijanski gambit

1. e2-e4, e7-c5, 2. b2-e4, c5×b4, 3. a2-a3, d7-d5, 4. e4×d5, Dd8×d5, 5. Lc1-b2, e7-e5, 6. a3×b4, Lf8×b4, 7. Sb1-c3, Lb4×c3, 8. Lb2×c3, Sb8-c6, 9. Sg1-f3, Sg8-e7, 10. Lf1-e2, 0-0, 11. 0-0, f7-f6 — z zapleteno igro.

FaBo

Kegljanje

KRANJČANI PREMAGALI DRŽ. REPREZENTANCO

V soboto je prispele v Kranj državna reprezentanca v kegljanju, ki se bo nekaj dni pripravljala za nastop na evropskem prvenstvu v Münchenu. V nedeljo so se reprezentanti srečali s domačim Triglavom. Dosegli so odličan rezultat 5309 podrtih kegljev in kar za 43 kegljev izboljšali državni rekord. Tudi Kranjčani so dosegli odličan rezultat — podrti so 5217 kegljev. Najboljši med njimi pa je bil spet Martelanc, ki je tudi tokrat premagal kegljaški »zvočni zid« in podrl 908 kegljev. Rezultati: Reprezentanca FLRJ 5309 (Buneta 880, Dobrilovič 884, Hladnik 906, Pogelšek 923, Smoljanovič 867, Grom 849), Triglav 5217 (Kordec 883, Martelanc 908, M. Ambrožič 843, Turk 850, Starec 888, Vehovec 845).

Na torkovem treningu je bil spet dvoboj med državnimi re-

prezentanti in tekmovalci Triglava. Kranjčani so poskrbeli za presenečenje — dosegli so doslej najboljši klubski rezultat v državi in kar s 120 keglji razlike odpravili izbrane kegljače. Junak je bil spet Martelanc, ki je že sedmič v dobrih štirinajstih dnevih podrl več kot 900 kegljev. Rezultati: Triglav 5264 (Martelanc 930, Starec 874, M. Ambrožič 885, L. Ambrožič 845, Turk 873, Vehovec 857). — Reprezentanca FLRJ 5144 (Pogelšek 883, Smoljanovič 874, Hladnik 859, Grom 828, Dobrilovič 839, Stržaj 861).

Plavanje

TROBOJ PIONIRJEV V PLAVANJU

V soboto zvečer je bil v Kranju plavalni troboj med pionirji Neptuna iz Celja, Prešerna iz Radovljice in domačega Triglava. Najboljši so bili domačini, ki so Celjane premagali s 88:74, Radovljčane pa s 101:62.

Rezultati — pionirji — 200 m prosto: Gorjanc (P) 2:49,0; 50 m prsno: Pogačnik (T) 0:41,0; 50 m prosto: Nadižar (T) 0:33,7; 50 m hrbtno: Vrtovšek (N)

0:40,3; 50 m metuljček: Vrtovšek (N) 0:40,4; 4 krat 50 m mešano: Neptun 2:38,6 (rep. rekord); 4 krat 50 m prosto: Neptun 2:17,8 (rep. rekord).

Pionirke — 50 m prosto: Kobbi (T) 0:37,0; 50 m metuljček: Bogataj (T) 0:45,0; 50 m hrbtno: Gabron (T) 0:45,8; 50 m prsno: Šenica (T) 0:45,0; 4 krat 50 m mešano: Triglav 2:56,0 (rep. rekord); 4 krat 50 m prosto: Triglav 2:43,0 (rep. rekord). L. S.

Tenis

PLANIKA : JESENICE 2:1

V kvalifikacijskem srečanju za finalno republiško sindikalno prvenstvo v tenisu, je v nedeljo Planika zmagala nad Jesenicami z 2:1. Rezultati: Rebolj : Kotnik 2:1 (1:6, 6:8, 8:6), Ahačič : Klinar 0:2 (3:6, 4:6), Gunčar - Rebolj : Kotnik-Klinar 2:1 (6:4, 2:6, 6:3).

Aletika

USPEH MLADIH ATLETOV TRIGLAVA

Na mladinskem republiškem prvenstvu v atletiki, ki je bilo v nedeljo v Ljubljani, je nasto-

pilo tudi nekaj mladih atletov kranjskega »Triglava«. Kranjčani so dosegli vrsto osebnih rekordov in proti pričakovanju osvojili tudi nekaj prvih mest. Pri mlajših mladincih se je zlasti odrezal Franc Blenkuš, ki je zmagal v metu diska (38,43 m) in krogle (14,33). Atleti iz Kranja so v enem letu močno napredovali.

Telesna vzgoja

USPEŠNO SO ZAKLJUČILI VADITELJSKI TEČAJ

Preteklo soboto so v Kopru slovesno zaključili 6-tedenski vaditeljski tečaj, ki ga je organizirala Okrajna zveza Partizana za Gorenjsko v Kopru za društvene vaditelje in vaditeljice iz društev Partizan okraja Kranj. Zaključku tečaja so prisostvovali tudi predstavniki Zveze Partizana Slovenije Janez Bergant, številni predstavniki okrajne zveze Partizana iz Kranja in Kopra ter drugi. Na tečaju, ki je bil pod vodstvom vaditeljskega zbora Okrajne zveze, je bilo 35 tečajnikov in tečajnic iz 16 društev, predvsem iz podeželskih, kjer vaditeljev najbolj primanjkuje. Ob za-

ključku tečaja so tečajniki polagali izpite za vaditelje pred posebno komisijo. Za vaditelja 2. razr. sta napravila izpit samo dva tečajnika, in sicer Lijana Pišek iz Zirov in Vinko Rakovec iz Nakla. Ostali pa so napravili izpite za III. vaditeljski razred. Okrajna zveza Partizan v Kopru in tamkajšnje oblasti so našim tečajnikom vsestransko in z velikim razumevanjem pomagali.

-an

Planinstvo

MISS KOEPLUND IN JOŽA ČOP NA VRHU TRIGLAVA

V petek je doletela Čopovega Joža dokaj zahtevna naloga. Miss Koeplund, poznana profesorica iz Ljubljane, ga je zaprosila, naj jo popelje na Triglav. Joža, kot »kralj Triglava«, prošnje ni mogel zavrniti. Ljubitelji- co naših gora, ki je bila že nekaj desetkrat vrh Triglava in ki ima 85 let, je Čopov Joža pripeljal z Vrat do Aljažvega stolpa na Triglavu brez posebnih težav. Čeprav sta potrebovala za vzpon 14 ur, je Čopov Joža z njim zadovoljen, saj je pomagal na vrh Triglava najstarejšemu ljubitelju planin, miss Koeplund.

U.

MOTORIZACIJA NA POHODU

- Letos na novo registriranih dvakrat več motornih vozil kot lani
- V treh mesecih 1052 novih šoferjev
- Število nesreč se je podvojilo

Med bojem za pike v motoroznanstvu

VSAK DAN JE VEČ VOZIL na naših cestah. Vsakdo si želi kupiti vsaj moped, če si že ne more omisliti motornega kolesa, ali če nima te sreče, da mu kak »strica« iz tujine pošlje avtomobil. Moj znanec je zadnjič prav zavoljo avtomobila ponudil dva strica na Dolenjskem v zameno za enega samega v Ameriki! Željo ljudi, da bi čimprej vozili nekaj brnečega, najzgovorneje kažejo številke o voznikih izpitih. Prijav za izpite je toliko, da so morali v Sloveniji letos ustanoviti še nekaj izpitnih komisij, pa še težko opravijo svoj posel. Tudi kranjski okraj je letos maja dobil svojo izpitno komisijo in ta je že v treh mesecih izprašala 1300 kandidatov, od njih pa jih je izpit položilo 1052. To je dobra četrtina vseh šoferjev v okraju.

Vožniški izpit seveda še ni vse! Z njim se ne moreš voziti — z njim lahko samo voziš. Toda — je najcenejši! In prav zato je morda najstvarnejši odraz tih želja ljudi. Predsednik izpitne komisije tovariš Rado Kelih meni, da je približno 80 % kandidatov za vožniške izpite brez lastnega vozila. Vsi pa seveda upajo, da ga bodo nekoč imeli.

KO SEM SE DOBESEDNO prebijal skozi gnečo v izpraševalnico, sem zaslišal presunljiv vzdih:

»O, da bi šel ta kelih mimo mene!«

Nisem vedel, ali naj bi napisal kelih z veliko ali malo začetnico. Toda razmišljati nisem utegnil, kajti tisti hip sem že vstopil v sobo, kjer sta tovariš Drago Mohorič in tovariš ing. Franc Sila

izpraševala bodoče nadobudne vozače. Prvi jim je meril znanje v cestno prometnih predpisih, drugi v motoroznanstvu. Oba sta mi prijazno dovolila, da prisluhnem izpraševanju.

»Največja dovoljena hitrost motornih vozil?«

Vprašanje je bilo jasno. Kandidat je grbančil čelo in kazalo je, da mu ni povsem jasno. Nazadnje je le odgovoril:

»50 km na uro.«

»Za katera vozila?«

»Za tovornjake.«

»Ne!«

»Za avtobuse.«

»Tudi ne!«

»Potem pa za osebne avtomobile.«

»Da. Toda vožniški izpit ni loterija. Ko se boste bolje naučili prometne predpise, lahko spet pridete.«

Kandidat je odšel. Kdo ve, kaj si je mislil tedaj. Morda je prišel

polagat izpit na srečo. Tudi takih je nekaj! Morda mu je splošnoletno in se je jezil...

Spomnil sem se razgovora s tovarišem Kelihom. Pripovedoval mi je o nesrečah in vzrokih nesreč v kranjskem okraju. Letos je bilo samo do konca avgusta 113 nesreč več kot lani vse leto. Lani so jih zabeležili 237, letos do avgusta 350!

Najpogostejši vzrok prometnih nesreč lani je bilo prav prekora-

li prav nič odveč. Kajti, kaj poma, če voznik motornega vozila še tako pazi, če ne pazi drugi. Bilo bi krivično do tistega, ki je padel na izpitu, ker ni vedel kakšna je dovoljena hitrost za motorna vozila, če bi se drugemu spregledalo popolno nepoznavanje prometnih predpisov.

Spet sem prisluhnil izpraševanju. Tovariš inženir Sila se je mučil z nekom, ki je imel silno tremo.

»Kar pomirite se, saj nobenega ne smemo,« je s šalo poskušal sprostiti kandidata.

Potem pa je kar šlo. Kaže, da imajo kandidati premalo praktičnega znanja o ustroju motornega kolesa ali avtomobila. To tudi ni nič nenavadnega, saj mnogi notranjosti motornega vozila niti dodobra ogledali niso in govorijo bolj na pamet.

Ni dvoma, da je za varnost prometa mnogo važnejše znati prometne predpise kot poznati ustroj motorja, vendar je važno — in tudi gospodarnostno — znati o motoroznanstvu vsaj toliko, da ne razdereš uplinjača, če ti, denimo, zmanjka bencina! Motornih vozil je že toliko, da težko za vsako malenkost hitro najdeš mehanika. Zato je prav prijetno, če znaš popraviti kaj tudi sam. In zato je tudi prav, da se na izpitu od kandidata tudi precej zahteva.

Lani je bilo na primer vse leto na novo registriranih 561 motornih vozil, letos pa samo v osmih mesecih 656. Medtem ko je bilo pred nekaj leti vsak mesec registriranih približno 10 motornih vozil, mi je dejal tovariš Kelih, »jih je letos ob vsaki registraciji okoli 20, kar znese 80 na mesec.«

PO IZPITIH SEM, KOT SE SPODOBI, spet obiskal tov. Rado Kelih. Vprašal sem ga o vtisih z izpitov in sploh o takih stvarih, o katerih novinarji radi sprašujemo. Prijazno mi je pojasnil, da je z rezultati izpitov v večini primerov kar zadovoljen. Skorajda vsi kandidati so dobro pripravljeni, le s to razliko, da ima nekdo manjšo drugi pa večjo tremo. Vidi se, da imajo avtomoto društva, ki kandidate pripravljajo na izpite, velik interes, da jih nekaj naučijo.

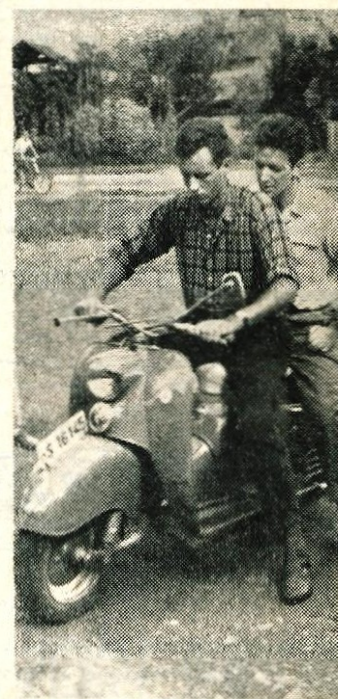
»So pa seveda tudi taki,« je dejal tovariš Kelih, »ki vzamejo izpite bolj z lahke plati. S takimi smo hitro zgovorjeni. Sicer pa komisija, kljub temu, da ima dosti stroge kriterije, zahteva od kandidatov predvsem, da praktično vedo, kaj morajo napraviti za varnost prometa. Mnogokrat moramo pri izpraševanju upoštevati tudi izobrazbo posameznikov. Izpite namreč polagajo ljudje z različnim splošnim znanjem. So tudi primeri, ko človek ve, da kandidat zna, a se ne zna izraziti. V takih primerih mora pač potrpeti in kandidata temeljito

izprašati. Ne bilo bi prav, če oiga zavrnili samo zato, ker nima daru govora!«

»Nadalje moram reči,« je zaključil tovariš predsednik, »da je neverjetno zanimanje za motorizacijo na podeželju. Domala polovica prijav za izpit je iz izrazito kmečkih predelov okraja.«

TAKO Z DNEVA V DAN ODHAJAJO na naše ceste novi vozniki — taki, ki že imajo motorna vozila in taki, ki jih še nimajo, a jih bodo dobili. Kdo bi tudi zajezil te želje danes, ko je motorizacija na pohodu!

Vsi ti novi vozniki in vsa nova vozila pa zahtevajo svoj življenjski prostor. Terjajo od pristojnih organov, da jim zagotovijo varno vožnjo. V prvi vrsti si jo morajo seveda zagotoviti sami — s previdnostjo. Toda za varen promet so potrebne tudi ustrezne ceste, opremljene s potrebnimi prometnimi znaki itd. Mnogokrat pa se primeri, da ravno za te stvari zmanjka denarja. Žičnica na Krvavec že teče. Avto za avtomobilom in avtobus za

Osmice z rolerjem in sovozačem ni lahko napraviti

avtobusom vozi do izhodne postaje. Toda za dokončno ureditev in razširitev ceste je zmanjkalo denarja. Na pomanjkljivost jih bo verjetno morala spomniti nesreča. Cesta po Jelenovem klancu v Kranju še vedno ni razpolovljena z belo črto, ki bi preprečevala prehitivanje. Prav zaradi prehitivanja pa je prišlo do večine nesreč na tem klancu. In tako bi lahko še naštevali!

Toda dovolj! Naj le še ponovimo: naraščajoča motorizacija zahteva od voznikov motornih vozil večjo previdnost pri vožnji; pa tudi ustrezno urejene ceste. ABC

Prometna razstava

V Kranju je v teh dneh odprta prometna razstava. Razstava spoznava obiskovalca s problemi cestnega prometa v Sloveniji ter z vzroki vse pogostejših nesreč in ga podučuje, kako se jim lahko izognemo. Je zelo poučna in bi bilo posebno za mladino koristno, da si jo ogleda.

Iz Kranja bodo razstavo prenesli tudi v druge kraje na Gorenjskem: v Trzin, na Jesenice, v Radovljico in Škofjo Loko.

-ik

Najvažnejše je — poznati cestno prometne predpise. Nekateri mislijo, da se jih ni težko naučiti. Toda, ali poznate vsaj tiste znake, ki se vidijo na sliki?

gorenjske bodice

△ Ste videli šmenta! Odkar sem na tistem podstrešju v Kamniku izvohal Maistrovo spominsko ploščo, me je zgrabilo takšno veselje, da poslej vohlam samo še za spominskimi ploščami. Pa je ondan skušal nekdo moje nenavadno vneto takole ohladiti: »Ti, šupa polomljena (tudi moja Marjana mi tako pravi, pa mi ne gre prav nič do živga), pazi, da še svoje nagrobne plošče lepega dne ne izvohljaš!«

Hja, kaj menite, da mi je šla ta ljubezniva grožnja do srca? Figo, še malo ne! Le podžgal me je. Sploh sem se zadnje čase prelevil v takega detektiva, da bi si še tisti od FBI (ameriška obveščevalna služba) obličili prste, če bi me imeli na svoji plačilni listi. Pa to ni še nič v primeri s tem, kar vam bom zdajle povedal. — Pomislite, še eno spominsko ploščo sem našel. Veste kje? Spet v Kamniku. Pa bo le držalo tisto, da imajo Kamničani monopol za skrivanje spominskih plošč naših zaslužnih mož.

Tak, čakajte no, nikar me ne prekinjajte! Bom že sam povedal — vse po resnici in pravici. — Tistikrat je bilo, ko sem po Kamniku spet prešeteval spominske plošče. Najprej sem šel od prvega konca, potem pa še od zadnjega — vselej mi je za eno ploščo narobe hodilo. Konec koncev sem iztuhtal, da manjka spominska plošča na rojstni hiši prosvetljenca in janzena Jurija Japlja v Maistrovi ulici. Tu se je pravzaprav šele začelo moje iskanje. Pretaknil sem dvanajst podstrešij in trinajstega pol in končno našel iskano ploščo nepoškodovano na kraju, kamor so jo med vojno vrgli Gestapovci. Namesto Kamničanov, ki se imajo naposled za čisto kulturne ljudi, sem obrišal prah, ki se je nabral

na gladkem marmorju. Zal pa ne morem izbrisati s Kamničanov sramote, da tako malo cenijo zasluge svojih rojakov, ki so k zgradbi slovenske kulture primaknili prenekateri kamen.

△ Nekako pred štirinajstimi dnevi me je sosedov Simen tako pestil z lepotami v planinah, da sem naposled le odjenjal in mu obljubil, da pojdem v hribe. Natanko dne 21. avgusta sva se odpravila iz Kranjske gore proti Vršču. Malo sva rinila navkreber peš malo pa z avto-stopom. Kaj hočete, sem pač ustvarjen za udobno, nenaporno hribolazenje. Strela skrtačena, hoja navkreber naju je naposled le precej užejala in ko sva prišla do Mihovega smučarskega doma v višini 1150 m, sva si hudo zaželela požirek tekočine. Čaj sva naročila, kaj pa drugega. Pa je bila tista vodka bolj hladna kot topla, zato je bila pa cena bolj vroča. Vsako skodelico so namreč zaračunali 40 dinarjev. Ko sva pozneje po trdnjavah hribolazenju in prekinjanju prišla do višine 2.515 m, sva se oddahnili. Sprejel naju je gostoljuben dom na Kredarici pod Triglavom. Spet sva naročila tradicionalni čaj in plačala za vsako skodelico le 25 dinarjev. Pa sva Simen in jaz staknili glave in začela tuhtati, od kod takšne razlike v cenah. Menda sva pravo iztuhtala. Ker voda v večji višini prej zavre, so tudi stroški kurjave manjši, da pa so kar za 15 dinarjev manjši, pa le nisva vedela.

△ Prav ta trenutek so mi prišli na misel nekateri obiskovalci naših kinematograf, ki nergajo predvsem zavoljo »nekulturne« postrežbe blagajničark. Nič ne rečem, včasih je kritika upravičena.

Prav bi bilo, če bi ljubitelji filmov kdaj pa kdaj tudi sami sebe razpeli na natezalnico in se prisilili k poštenim in iskrenim odgovorom. S tem mislim predvsem na dijakke, zlasti pa nekatere študente, ki se pri nakupovanju vstopnic obnašajo vse prej kot kulturno.

△ Za konec pa še nekaj razburljivega. — Naneslo je tako, da sem ondan stikal krog Most pri Zirovnici. Ko sem se naposled hotel razgledati še po Zirovnici, se mi je primerilo tole. Ko sem jo mahal po tisti vijugasti cesti, ki vodi proti Zirovnici, sem prispel do mosta. Truden sem bil, pa sem se napolnil na ograjo in se razgledoval po vodni gladini globoko pod seboj. Takrat je pa zahreščalo in ni dosti manjkalo, pa bi zgrmel z ograjo vred v globino. Kako tudi ne, ko pa je vsa preperela in se guglje, da nikoli tega.

△ Ko sem prišel v Zirovnico, se nisem še prav nič pomiril. Zavil sem v gostilno pri kolodvoru in naročil turško kavo. Matiček, ko bi videli, kako je moje naročilo zmedlo natakarike. Najmanj take obraze so delale, kot bi naročil ptičje mleko. Iz odgovora sem razbral, da s turško kavo ne bo nič in da je gostilna še nikoli ni kuhala. Ko sem natakarike povedal, da imam kavo s seboj, le skuhati bi jo bilo treba, se je pa nekaj zapletlo pri kuharici. Trdila je, da mi kave v 35 minutah (toliko je namreč manjkalo do odhoda vlak) sploh ne more skuhati. — Zdaj pa že nekaj dni s kuharsko knjigo v roki razmišljam, koliko časa potrebujejo v tej gostilni, preden skuhamo kosilo.

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

čevanje dovoljene hitrosti! 48 nesreč se je zgodilo samo zato, ker vozniki motornih vozil niso upoštevali stanje ceste in prometa na njej in so preveč pritisnili na plin.

»Mnogo nesreč so zakrivila lani,« je pripovedoval tedaj tovariš Kelih, »tudi vinjeni vozniki. Letos pa je teh primerov manj. Poizkusi z alkokotest in morda nekoliko tudi vztrajna propaganda proti popivanju, sta pomagali in število nesreč zaradi vinjenosti pada. Drugače pa so letos v glavnem vzroki nesreč isti kot lani: prekoračevanje dovoljene hitrosti (skoraj noben voznik ne upošteva znakov za zmanjšanje brzine na 30 km pri vožnji skozi Kranj in nekatera druga strnjena naselja!), raztresenost pri vožnji, nezasečenost luči, neurejenost vozila itd.«

Po tihem sem dal tovarišu Mohoriču prav, da je odslovil kandidata! Samo tisti, ki sam vozi ve, kakšno zlo je na cesti voznik, ki ne pozna cestno prometnih predpisov. In kakšno nevarnost predstavlja!

Kolesarji in mopedisti so večer strah vseh vozačev. Posebno slednji! Kadar gre za pravice, se vedno prištevajo k motoristom, kar pa za dolžnosti, so pa kolesarji. Avto-moto društva bodo morala v okviru propagande za motorizacijo, bolj paziti tudi na vzgojo mopedistov. Izpiti iz cestno prometnih predpisov ne bi bi-

Pri praktični vožnji z »letečo drvarnico«, kot pravijo šolskemu avtomobilu AMD Kranj

Največja srednje-evropska palača

V NOvem
BEOGRADU

„PLAVŽARJI“ V PRAPROTNEM

Današnji mladinci so začeli komaj hoditi v šolo, ko so mladinske brigade leta 1947 zasabile prve lopate pri gradnji Novega Beograda. Tri leta pozneje so se dela ustavila, ker je bilo treba prvotni načrt precej spremeniti.

Ko so rešili sporne probleme, so gradnjo pospešeno nadaljevali in te dni se bodo že vselili v prve sobe. Tu bo namreč imel svoje prostore Zvezni izvršni svet. To ne bo samo največja stavba v Jugoslaviji, ampak v Srednji Evropi sploh. K monumentalnosti bo prispeval svoj delež tudi braški marmor, s katerim bo obložena fasada. Iz istega mlečnobelega marmorja je bila zgrajena v začetku IV. stoletja Dioklecianova palača v Splitu, v prejšnjem stoletju dunajski parlament in washingtonski Kapitol.

V palači bo 1500 raznih prostorov, med njimi 950 pisarn. Skupna površina vseh prostorov znaša 80.000 kvadratnih metrov, to je približno toliko kot deset nogometnih igrišč. Če bi palačo spremenili v stanovanjsko zgradbo, bi tu udobno živelo 15.000 ljudi. Človek, ki bo prišel po uradnem opravku v palačo, si bo moral zapomniti številko zaželenih pisarne, da ne bo blodil po labirintu hodnikov, katerih skupna dolžina ni nič manjša kot 9 kilometrov.

Podobno bogato bodo opremljeni tudi drugi prostori. Garaža bo znotraj

obložena z belimi ploščicami. Na prostoru za parkiranje bo lahko stalo tisoč avtomobilov. Skupščinska dvorana bo 20 metrov široka; pokrita s stekleno kupolo in bo po velikosti največja te vrste na svetu. V njej se bo lahko zbralo 2000 oseb. Ko se bo konec prihodnjega leta pričelo delo v vseh oddelkih, bo imel obiskovalec vtis, da je prišel v pravi grad iz stekla, aluminija in marmorja.

Prav tako bogato bo izdelana tudi

sobna oprema. Ves običajni pisarniški inventar — kot so omare, police, roloji ipd. — bo vzdignjen v steno. Obiskovalec bo sredi sobe videl le mize in stole izvrne zasno. Sobno pohištvo je iz črnega mahagonija, temne hrastovine ali iz svetle javorovine. Izdeluje ga slovensko podjetje »Sevnica«, kar pomeni lepo priznanje našim strokovnjakom. Prostori bodo tudi opremljeni s številnimi deli naših likovnih umetnikov.

Nekaj kilometrov od Škofje Loke proti Poljanski dolini, je majhna vasica Praprotno. Čeprav je okolica le-

V okolici Praprotnega je ves kamen apnenčast, zato tu že od nekdaj kuhajo apno. V apnenci kuhajo kamenje štiri do pet dni dan in noč. Tovariš Pintar pravi, da pri tem pokuri 80 m drv in da po petih dnevih dobi 20 ton apna. Vse apno prodaja na Gorenjskem in sicer ga polovico odkupi gradbeno podjetje »Projekt« iz Kranja.

FaBo

Najstarejši narod Evrope

To so Baski, ostanek praprebivalcev današnje Španije. Živijo na obeh straneh zahodnih Pirenejev — večina na Španskem, 120.000 pa v Franciji. Vseh Baskov je nekaj nad 700 tisoč. Domnevno so potomci Iberijcev. Iberijci so bili narod, ki se je najbrž že dva do tri tisoč let pred našim štetjem naselil po Sredozemski kotlini. Feničani so poznali Iberijce že 1900 let pred našim štetjem. Z veliko gotovostjo domnevajo zgodovinarji, da so prišli Iberijci v Evropo že pred velikimi egiptovskimi dinastijami v tretjem tisočletju pred našim štetjem. Prišli naj bi bili iz Hindustana, ki je bil njihova pradomovina. Jezik Iberijcev — kot tudi jezik Baskov — sta zelo po-

dobna jeziku prvih bramanov v južnem Hindustanu. Sorodna sta tudi sanskrtu »omikanemu« jeziku indijske književnosti v 3. stoletju pred našim štetjem. V pradavnih časih sosedni Arijci v Srednji Aziji, so Iberijci prej kot oni odrinili proti zahodu in se naselili v Evropi, kjer njihovi potomci živijo še danes. Jeziki vseh narodov v Zahodni Evropi spadajo v indogermanske skupine, govorica Baskov je edina izjema.

Zanimivosti

VIŠINSKI REKORD Z BALONOM

Dva ameriška letalca sta med poletom, ki je trajal nič manj kot 34 ur in pol, dosegla v svojem balonu nov višinski rekord — 25 kilometrov.

VIRUSI NAHODA Z 200 KILOMETROV NA URO

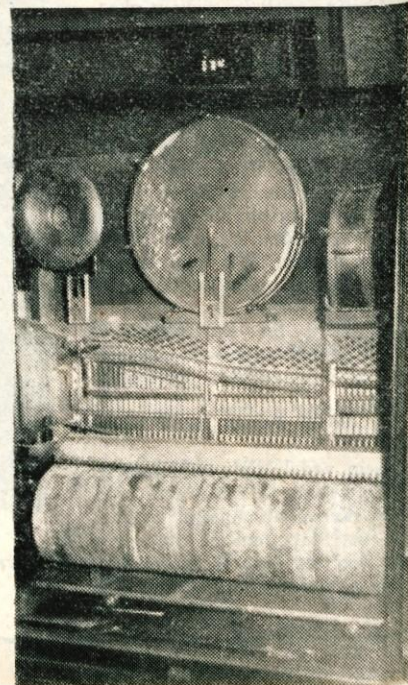
Znanstveniki so ugotovili, da letijo virusi nahoda s hitrostjo 200 kilometrov na uro. Izredno odporni virusi lahko v vetru premagajo razdaljo tudi 150 km. Njihova moč narašča sorazmerno z vlago v zraku, sončni žarki pa jih kmalu uničijo.

NAJDALJŠA EVROPSKA REKA

Volga, najdaljša in največja evropska reka, je važna prometna žila predvsem za vzhodno Evropo. Plovna je približno 3500 km, medtem ko znaša njena celotna dolžina 3694, oziroma po drugih podatkih, 3895 km. Nekako pred pol stoletja je bila globina njene plovne struge največ 2,15 metra, sedaj pa so jo poglobili na 3 do 3,2 metra. Brž ko bodo zgrajene hidrocentrale, ki so deloma že v gradnji deloma še v načrtih, bo struga Volge globoka 3,65 metra.

Povzročitelj raka

Na kongresu kancerologov v Londonu so govorili posamezni zdravniki o škodljivih posledicah nekega medicinskega preparata, ki so se pokazale šele po tridesetih letih. Gre za preparat torotrast, ki so ga pred četrto stoletje uporabljali pri rentgenskem slikanju jeter in vranice. Torotrast je vseboval torij, ki se je nabiral v jetrih in s tem olajšal slikanje. Preparat so dajali ljudem v žilo dovodnico. Zdravniki so sicer vedeli, da je torij radioaktiven, vendar posebne pozornosti temu ni nihče posvečal. Takrat še niso bila objavljena poročila o žalostnih usodah delavcev, ki so dobili raka, ker so barvali kazalce na urah s preparatom, ki je vseboval radij. Torij pa je element, katerega radioaktivnost traja dolgo. Okoli leta 1930 so danski zdravniki ugotovili, da so ljudje, ki so dobivali torotrast, bolj podvrženi rakastim boleznim. Po zdravniških poročilih so doslej odkrili devet ljudi, ki so dobili zaradi uporabe torotrasta, posebnega raka na jetrih. Nekaj drugih ljudi pa je dobilo raka tam, kjer so jim dajali injekcije torija. Zdravniki menijo, da nastopi rak te vrste po približno dvajsetih letih.

Pred dobrimi 50. leti, ko je po bohinjski dolini proti Primorju stekel prvi vlak in so to »železno kačo« ljudje opazovali z velikim zanimanjem, so v gostilni v Stari Fužini nabavili še eno zanimivost — »čarobne orgle«. To je glasbena omara, katere mlajše sestre se danes močno uveljavljajo v svetu. Ob omari navijete godbeni aparat, vržete v odprtino ustrezeni kovanec in godba začne. Seveda ni viža zmeraj ista. Na razpolago jih je kar 8. Mali žeblički na valju sprožijo posebna nabijala, ki udarjajo na strune, zvončke, boben in ... Prava godba!

Ta godba privabi v gostilno pri Gašperinu v Stari Fužini marsikatega gosta.

Starost in javno zdravje

Danes je na svetu več starcev kot kdaj koli prej. Pričakovati je, da so bo to število še zvišalo. Na primer: 22,9 % prebivalcev Monaka je starih

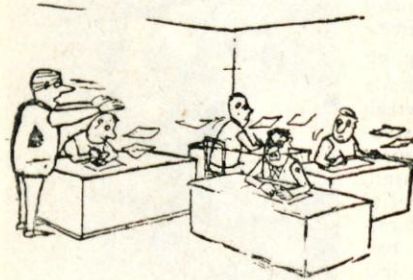
60 ali več let, v Franciji 17 %, Angliji in Wallesu 15,9 %, na Švedskem in v Švici 14 %, v Nemčiji 13,8 %, v Grčiji in na Portugalskem nad 10 %, v Jugoslaviji 8,9 %, v Romuniji 8,2 % in v Turčiji 6 %.

Kdaj je človek star? Sodeč po letih, predvidenih za upokojeve in po pravici za dobivanje starostne pomoči, je odgovor na to vprašanje različen. Če vzamemo v poštev te okoliščine, je človek v Argentini star, ko ima 55 let, v Franciji in Novi Zelandiji s 60 leti, v Avstraliji, Belgiji, CSR, Danski, Švici, Finski, Veliki Britaniji in ZDA s 65 letom, na Švedskem s 67, v Kanadi, Irski in na Norveškem pa s 70 leti. Žene navadno dobivajo pokojnino prej kot moški, a v nekaterih državah dobivajo pokojnino prej taki ljudje, ki opravljajo določen čas težje delo.

Stari pacienti jemljejo zdravnikom več časa kot mladi. Na primer: osebe od 14 let se zatečejo v Veliki Britaniji k zdravniku letno 3,58-krat, osebe od 14 do 64 leta starosti 3,69-krat, osebe nad 65 let starosti 5,34-krat.

ZA RAZVEDRILO

KADAR JE ŠEF HIPNOTIZER

Mislite si, da delate honorarno...

(Iz »Delavske enotnosti«)

40

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

V to sporočilo sem vstavil pet x. Če jih ne bi vstavil, bi to pomenilo, da pošljem sporočilo pod pritiskom. Ko pa bodo videli te ikse, bodo menili, da je vse v redu.

Zdaj sem moral čakati na odgovor. Nemški znak sem slišal dokaj razločen. Nato sem začel klicati V. U. T. in ponavljal pozive več minut. Nato pa je prišlo razočaranje. Niso me mogli ujeti. Po nekaj minutah brezuspešnega klicanja, sem na slepo poslal svoje sporočilo v eter, ker sem vedel, da me poslušajo tudi druge postaje v Nantesu in v Franciji in tako je bilo možno, da bodo ujeli moje sporočilo.

Naslednji dan sem se vnovič oglašil Nemcem in tokrat so mi odgovorili, da so moje sporočilo prejeli in da mi žele vso srečo.

V začetku prenos ni bil dober. Pariška postaja, s katero sem bil v zvezi, me ni mogla slišati. Moja sporočila je sprejemal Nantes in tako sem še kar naprej pošiljal »na slepo«. Kasneje mi je Pariz sporočil, da so tudi oni ujeli moje oddajo.

Tedaj sem dokaj pogosto zvečer hodil ven večerjat ali pa sem hodil v gledališče in kino. Prvič po več letih sem videl razstavljen božična darila. Tudi jaz sem kupil nekaj obleke izvrstne kakovosti, kar me je presenetilo, saj je bila tedaj v veljavi uredba, da je treba proizvajati samo »koristne stvari«. Ugotovil sem tudi škodo, ki jo je povzročilo bombardiranje in o tem poslal poročilo. Nepoučenost nemške obveščevalne službe me je presenetila. Do mojega prihoda v Anglijo niso imeli niti pojma o najosnovnejših podrobnostih življenja v Britaniji. Opozarjali

so me, da bom morda težko dobil hrano, ker so bili prepričani, da je ta v Britaniji drastično racionirana. Niso vedeli, da lahko vsakdo dobi v restavraciji jesti brez živiliških nakaznic. Nemškemu narodu so London prikazovali kot kup ruševin in to je verjela celo njihova obveščevalna služba.

Ni bilo težko razumeti, zakaj je bilo temu tako. Po zaslugi zvičajnega Göbelsovega genija je nemška propaganda tako dolgo slepila vladajočo raso, da je njen usodni vpliv prodrli celo v globino duše nacističnega vojnega stroja. Ta propaganda je vsakomur lagala; celo njen specialni odsek ni poznal resnice! Prav gotovo so dobivali točna poročila iz neštevilnih nevtrálnih virov, iz vsakega tujega veleposlaništva in konzulata. Ta poročila so prejemale visoki uslužbenci v nacistični hierarhiji, a so jih avtomatično metali v koš, da bi še dalje vlekli za nos nemško javnost in celo svoje lastne gospodarje. Končali so tako, da so prevarili same sebe.

Prišli so že tako daleč, da so celo inteligentni Nemci spoznali, da Hitler ne želi nič drugega, kakor da oni verujejo. Če so Britanci izjavili, da imajo obilo slanice, mesa in kruha, je to seveda morala biti laž. Nemci so vedno odločno trdili, da so v boljšem položaju kot njihovi sovražniki. Zato jih je lahko Hitler imel v roki do dvanaajste ure, ker so bili prepričani, da bo nasprotnik prej klonil. Dejansko se še vedno čudijo, zakaj se to ni zgodilo.

Nepazljivost nemške obveščevalne službe pri delu ponazarja deloma tudi moj primer. Ko sem privlekel na dan svoj denar, sem ugotovil, da je Dienststelle pozabila odstraniti zavojev trakove z napisi berlinske Deutsche Bank; celo številko Dienststelle z žigom so pustili na svežnju bankovcev. Razen tega so bile nove cevi na mojem oddajniku nemškega izdelka in na njih so bili še vedno nemški napisi.

Tedaj sem nekega večera obiskal Princes Restaurant v West Endu. Šel sem na stranišče. Ko sem vstopil, sem

zagledal nekega člana podzemlja, ki sem ga spoznal prejšnje čase. Bilo je silno neprijetno, zakaj nagovoril me je rekoč:

»Hej, ali niste vi Eddie Chapman?«

Strmel sem vanj in odvrnil, ne da bi trenil z očesom:

»Excusez moi, Monsieur, mais je ne comprends pas l'anglais.«

V restavraciji je moški sedel pri bližnji mizi in kar naprej buljil vame. Potem pa se je, misleč morda, da ga spomin vara, začel nacejati s škotskim whiskyjem.

Toda naj sem se moral še tako skrivati, užival sem, da sem spet doma, da lahko gledam svobodne ljudi, kako debatirajo o politiki, kako hvalijo ali obsojajo vladu. Preprosti moški in ženske so se mi zdeli veliko bolj veseli in veliko manj enostranski kot v Nemčiji. Namesto večnega »Heil Hitler« je bil tu še vedno v rabi prisrčni »dober dan«. Veselilo me je, da sem lahko občutil vedro samozavest ljudstva, še zlasti po vsem tistem strahu in samopremagovanju med Nemci.

Neko noč so London spet napadli iz zraka in naslednje jutro sem dobil od Nemcev ukaz, naj jim o tem poročam. Sporočil sem jim, da je ena neeksplozirana bomba padla na igrišče za kriket v St. John's Woodu in da je promet na tem področju v neredu. Naslednje jutro sem dobil sporočilo s prošnjo, naj jim pošljem seznam uradov in ustanov, posebno še tistih, ki so se preselila zavoljo bombardiranja. Poslal sem jim celoten seznam.

Wehrmacht pa me je prosila, naj jim napravim skico raznih stvari, ki so jih zanimale — divizijskih znakov, položaje protiletalskih baterij, letališč itd., vse to z nevidnim črnikom. Tudi to sem storil. Moj radijski aparat je tedaj krasno deloval in celotna oddaja (»dati« in »sprejeti«) ni trajala dlje kot osem minut.